Dubel,

428

مرآت اليمن

مؤلفی
يمن حديده سنجاغی مبعوثی
زهری

فیئاتی
٤ غروش
(عثمانلی اتحاد وترقی جمعیتی مکاتبی منفعتنه مخصوصدر)

استانبول
(قدر) مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر
سنه ١٣٢٨ هجریه

Hol

J. A. LOWELL

مفاد المراد

دور حاضرك انوار شارقه‌سی هر بر فرد عثمانینك قلبنی ضیادار و بنم كبی بر عاجز نادانك بیله ظلمت فكریه‌سنه عكس انوار ایله خدمت وطنه هوسكار ایتمش اولمسندن مقتبساً واوتوز ایكی سنه‌دنبری بیلا فاصله یمنده كذران ایدن اقامتمده متحصل معلوماته مستنداً یمن قطعهٔ جسیمه‌سنك احوال عمومیه‌سی حقنده ایضاحات مفصله‌یی جامع اولمق اوزره «مرآت الیمن» نامی تحتنده یمنك شرق وجنوب وشمال جهتنه داخل اولمق طریقیله تصادف ایدیله‌جك هر بر قضا وشهر ومحلاتك حال حاضرده‌كی وضع وجسامتی واحوال جوغرافیه و تاریخیه وفصولیه وزراعیه ومعدنیه وصناعیه وتجاریه و نفوسیه وطباعیه وسائره‌سی صره‌سیله ذكر وبیان ایتمك صورتیله شو مجموعه‌نك تحریرینه مجرد عون معین ایله شروع ایلدم ومن الله التوفیق و هو نعم الرفیق

یمن حدیده مبعوثی

زهدی

مرآت اليمن

جزيرة العربك غرب وسطى و بحر احمرك شرق جنوبيسنده اون ايكى درجه قرق دقيقه‌دن اوتوز اوچ درجه قرق بش دقيقه عرض شماليه و اوتوز درجه يكرمى دقيقه‌دن اللى يدى درجه قرق دقيقه طول شرقيه قدر ممتد وتخميناً ايكى ميليون سكز يوز بيك كيلو مترو تربيعنده مساحهٔ سطحيهٔ ارضيه‌يه بالغ و مع عسير تخميناً ايكى ميليون نفوسى جامع ويمن ناميله معروف بولنان قطعهٔ جسيمه‌نك جنوباً مبدئى اولان وقطعهٔ يمانيه‌يه منسوب بولنان عدندن شمالاً عسيره قدر ويريله‌جك معلومات جمله‌سندن ابتدا عدن شهرى حقنده استحصال ايتديكم معلوماتى بروجه زير عرض ايدرم .

عدن

عدن كورفزينك منتهاى شرقيسنده واقع عدن بلده‌سى دائراً مادار دكز ايله محاط ويالكز جهت جنوبيه‌سندن قره‌يه برقالديرم واسطه‌سيله مربوط وعدنه منتهى اولان بو يولك اوستنده‌كى طاغك قاعده‌سندن

جبل حدید تسمیه اولنان تونلدن عربه ایله اوچ دقیقه‌ده
کچیله‌رك دخول اولنور بر شبه جزیره‌در . قدیم بلده
درت طرفی مرتفع طاغلرله مسدود و هر طاغ ایله دیکرینك
آره‌سنده طبیعتاً موجود اولان فاصله‌لر دخی طاشدن انشا
ایدلمش دیوارلرله قپانمش براووه‌نك وسطنده مربع وضعیتده
وبررقات طاش ابنیه واماکنی حاویدر .

تواهی ومعلا وشیخ عثمان محله‌لری

واپور وسفائن سائره‌نك طورمسنه مخصوص اولان
ویالکز شمال جهتندن مدخلی بولنان لیمانی مستطیل
برصورتده جنوبه طوغری ممتد وغرباً عدن طاغلریله
وشرقاً ساحل برایله مخاطره‌دن محفوظ وجبال متواصله‌نك
اتکلرینی تشکیل ایدن ساحل شرقئ شمالیسنده واقع
طولانی وضعیتده تواهی نام محله ایله عدن آره‌سنده
وساحلك شرق جنوبیسنده لب دریاده کائن ویلکن سفائن
صغیره‌سنك اسکله‌سی متخذ معلا نام دیکر محله اولوب
هر برینك اره‌سی عربه ایله اون بشر دقیقه‌در . معلانك
غرباً آرقه‌سنده واقع غایت مرتفع وعدن ایچون علامت
فارقه تشکیل ایدن شمسان نام طاغ براق هواده آلتمش
میل بعد ومسافه‌دن کورینور . عدنه‌نك کچید واسطه‌سیله
متصل اولدیغی براصلی ساحلنده شیخ عثمان نامیله بیوجك

بر محله دخی واردر . درت محـلده متفرق اولان عدن شهرینك درت قسمنك نفوسی ذکور واناث قرق بیك کشی‌یه بالغ اولور . سکنه‌نك اکثریسی یمنی قطعه‌سندن وایکنجی درجه‌ده شحر ومکلا وافریقاده واقع صومالی قطعه‌سـندن هجرت ایتمش اولانلردن ومسلم وغیر مسلم هندستان اهالیسندن واوروپالیلردن متشکلدر . عنـاصر مختلفه‌دن اجتماع ایدن اهالیٔ مسلمه بربرندن تأهل ایده‌ـ کلدکلرندن طولایی جنس اصـلیلرینی غائب ایدرك عدنه نسبتاً عدنی بر نسل دخی وجوده کلمشـدر . عدنده‌کی انکلیزلر اولیای امور وامرا وعسکری صنفندن وهندلی مسلم وغیر مسلم سکنه‌سی تجار صنفندن وصومالی وعربلر صنایع سائره وملاح وحمال وعربه‌جی وخدمتجی قسمندندر .

﴿ تاریخچه‌سی ﴾

انکلیزلرك هندستان مستملکه‌سنك طریقی اوزرنده واقع اولان عدن قدیماً معروف بر محل ایسـه‌ده غیر مسکون ایکن بوندن برعصر اول اوراسنی کمور دپوسی اتخاذ ایلك اوزره باب عالی جانبندن استحصال ایلدکلری مساعده اوزرینه انکلیزلر طرفندن اعمار ایدیله‌رك حال حاضرینه واصل اولمشدر .

﴿ اشکال وطباع وامزجه ﴾

بیاض وبغدای واسمر وسیاه وقوزغونی سیاه رنکلرده وهر صنف وجنسك کندینه مخصوص کسوه‌لرده بولنان عدن سکنه‌سنك قیافتی مختلف ومتنوع اوله‌رق عادتا انسان قولکسیونی مثالده کورینور . سکنه‌دن یمنلیلر ایله عدنیلر حدیده فصلنده ذکر ایدیله‌جك اولان ونباتاتك غیر مثمر خضورات شجریه فصیله‌سندن بولنان قات نام مکیفی استعمال ایدرلر . اجناس مختلفه بربریله انسیت ایتمیوب هر جنس کندی جنسندن حظ ایدر . بو سببله موقةً بولنه‌جق یبانجی زیاده‌سیله صیقیلور .

﴿ عدنك احوال جغرافیه‌سی ﴾

عدن وجوارینه آنجق یدی سکز سنه‌ده بر دفعه یاغمور یاغدیغندن زراعتدن وفصول اربعه‌دن محرومدر . وخط استوایه قربیتی بولندیغندن شتا موسمنده بیله صیجاقدن و حرارت شمسدن مضطرب اولماق قابل دکلدر . موسم صیفده ایسه قورو وغایت صیجاق اسن باد سموم درجهٔ حرارتی کولکه‌ده قرق بش سانتیغراده ایصال ایدر . وقبل‌الشروق و وقت‌الغروب اولمدقجه مسا کندن چیقمق وبالخصوص کونشده کزمك تهلکه‌دن

معدوددر . اوراده برشی یتشمدیکندن صناعت یوقدر . آنجق عمله ورنجبر ایچون واپورلره کمور ویرمك ومال چیقارمق خدمتی دائمیدر . بوندن باشقه نفس عدن وتواهی ومعلاده صواولمدیغندن ایچه‌جك صودن طولایی اولان احتیاج عمومینك دفعی ایچون معلاده ایکی عدد صو وبوز ماکنه‌سی واردر . بونلر سایه‌سنده حرارت هائله‌یه معروض اولان بوبلده اهالیسیله واپورلره لزومی اولان صو وبوز بولنه بیلمکده‌در . فقط شیخ عثمان نام محلده قیودن چکیلان طوزلیجه بر صو ایله یتشدیریلان برایکی باغچه‌دن بشقه عدنده براغاجه تصادف اولنمز .

تجارت

عدن بحر احمرك منتهای جنوبیسنك خارجنده واقع اولمغله اوستراليا وهندستان وچین واقصای شرقه کیدوب کلان واپورلرك کمور المق جهتندن الك برنجی استنادکاهیدر . وبحر احمرك شرقنده‌کی یمن وحجاز و غربنده‌کی افریقا قطعه‌لرینه کیده‌جك حبوبات وذخائر وبهارات ومنسوجات وتعز وملحقاتنه برآ دوه‌لرله کیدن هرنوع اموال تجاریه ویمندن چیقان محصولاتك بیوك بازاریدر . عدن جزیره‌سنك شرقنده واقع وذکری مسبوق لیمانك حاوی اولدیغی بحیره‌نك شرقنده‌کی ساحلده فناً یتشدیریلان کول طوزینك

ساحل بونجه آچیلان متعدد تابه‌لره ما کنه واسطه‌سیله دکزدن ویریلان صولر موسم شتاده اون بش صیفده سکز کونده بلا انجماد حاصل اولان طوزلر یغنلرده ادخار ایدیله‌رك هندستانده واقع قالکوته شهرینه سنوی اللی بیك طونیلاتو سوق اولنمقده‌در .

عدندن شمالاً وبحراً حدیده طریقی
« پریم اطه‌سی » نام قدیم دیکر میبون

عدندن شماله طوغری بحراً یتمش میل مسافه‌دن صکره باب‌المندب دنیلان یمنك شیخ سعید ساحلی ایله آفریقا قطعه‌سنك مدخلنده واقع اوله‌رق یوز سنه‌دنبرو انکلیزلرك تحت اشغالنده بولنان پریم اطه‌سی افریقا ساحلنه اون وشیخ سعید ساحلنه اوچ میل مسافه‌سی و تقریباً اون ایکی کیلو مترو تربیعنده مساحه‌سی اولوب قعر دریادن مرتفع طاغلرك سطحنده متشکل طاشلقدن عبارتدر .

اوراسی دخی کمور دپوسی اتخاذ اولندیغندن کلیتلی معدن کمورینی حاوی اولمغله کمور شرکتنك اجنته‌لریله عمله‌لرك اقامت محلیدر . جنوباً واقع غایت محفوظ اوفق بر لیمانی واردر . اوراده دخی برصو ما که‌سی وطاشدن تحتانی اوطه‌لردن عبارت ابنیه‌سی موجوددر . شرقدن

اوروپایه مربوط تلغراف قابلوسی بواطه‌دن کچر هواسی عدن کبی غایت صیجاقلدر .

شیخ سعید

پریم اطه‌سنك شرقنده دکزه طوغری ممتد اولان برونك ساحلی اوزرنده کائن وسطح دریادن ایکی یوزاللی مترو قدر مرتفع طاغك اوستنده حکومت سنیه جانبندن انشا ایدیلان محکم طابیه پریم ایله شیخ سعید آره‌سنده‌کی دکزه حاکمدر . فورطنه‌یه تصادف ایدن قایقلر اوراده لیمان حالنی تشکیل ایدن مفاق وشیخ مالو اطه‌جقلرینه کیره‌رك بارینور .

مخا

باب المندبدن شماله طوغری التمش میل مسافه‌ده اون اوچ درجه یکرمی دقیقه عرض شمالیده وساحل اوزرنده کائن مخا بلدهٔ قدیمه‌سی ساحل استقامتنجه امتداد ایدن واره‌لری تقریباً برنجق میل آچیق اولان ایکی عدد خط برونك وسطنده مربع شکلنده‌در . برونلرك تشکیل ایلدیکی نصف دائره‌دن طولانی لیمان حالنه کلان بو محلك مرور زمان ایله ایچریسی قوم ایله طولمش اولدیغندن انجق اوفق قایقلر اورایه کیروب بارینه بیلور ایسه‌ده

واپور وبیوجك سفائنك دخولنه مانعدر . مذكور برونلرك دكزه منتهی اولان اوجلرینك اوزرنده قدیماً خراب اولمش بر قلعه‌نك آثاری واردر . دكز جهتندن كورینان وجنوبه طوغری برچوق خرما اغاجلرینی حاوی عظیم برمنظره تشكیل ایدن بیاض ومرتفع ابنیه‌سی عصرنده اوج اعلایه واصل اولان معموریتنی ارائه ایدر . بلده‌یه كیرلدیكی حالده وقتیله ناممه دیواریله محاط وخانه‌لری اكثریتله بیوجك واوچ درت قاتلی خرجلی طوغله‌دن انشا ایدلمش ابنیه‌نك خرابه‌لری كورینور . وقتیله مبانینك قپو وپنجره وسائره‌سی هندستانك اك معتبر كراسته‌سی اولان ساج نام تخته‌دن یاپلمش وانواع اشجار ونباتاتك تصاویرینی حاوی قبارتمه برصورتده ایشلنمشدر . بحر احمرك شرق وغرب سواحلنده‌كی مملكتلرك قدیماً اك معمور ومشهوری اولان مخانك آثار معماریه وصناعیه‌ده دخی حائز رجحان اولدیغی آكلاشیلمقده‌در . ازمنهٔ سابقه‌ده مخا یمنك یكانه مخرج اسكله‌سی اولمسندن دركه اوروپاده زمانمزده بیله « قافه موقا » نامیله یمن قهوه‌سی معروف اولمشدر .

تاریخچه‌سی

مخا بلده‌سی تقریباً ایكی بیك سنه اولیسندنبرو معروف اولمش وقرون ماضیه‌ده جزیرة العربك اك برنجی ادخالات

واخراجاتنه مخصوص شهری اوفاق بر اسکله ایدی .
عصرمزه کلنجه‌یه قدر یعنی سکسان طقسان سنه اول درت
بش بیک خانه‌یی و برچوق خان ودپوی ومبانیٔ جسیمه‌یی
ویکرمی بش بیک نفوس مقدارنده سکنه‌یی شامل بنه
معمور و آبادان ایکن دولت ابد مدت علیهٔ عثمانیه‌نك
خطهٔ یمانیه‌یی برمدت اداره‌دن دست کش استغنا اولدیغی
صره‌ده شریف طامی وعلی نام ذواتك اداره‌سنده قالدیغی
زمان عسیر قطعه‌سی امیری عایض طرفندن خطهٔ یمانیه‌یه
تجهیز ایدیلان التمش بیك کشیلك براردو ایله شهر تشعار
عالم اولان مخایه کلمش واحراز غالبیتله عادات قدیمهٔ
طوائف اوزره مملکته دخول وقتل نفوس وقوع
بولمزدن اول اهالیسنك اکثریسی عدنه هجرت ایتمش
ایدی . بو صورتله دفعةً مخادن هجرت ایدن اهالی
آرتق تکرار مخایه عودت ایتمیوب عدنده توطن ایتمش
وعدنك ازمدت ظرفنده معموریتنه مساعده بخش ایلمشدر.
بوندن التمش بش سنه اول دخی عدنك سربست لیمان
اعلان اولنماسی اوزرینه مواردات تجاریه عدنه انتقال
ایدرك تجارت نقطهٔ نظرندن مخانك اعتبار سابقی دخی
زائل اولمشدر . الیوم مخاده درون شهرده مسکون
اوله‌رق اون بش قدر کارکیر خانه‌دن و خرمالغه

طوغری متفرق برحالده اوت واغاج وحصیردن انشا ایدلمش عریش تسمیه اولنور . اوچیوز قدر اوفق مسا کندن وبیك ایکی یوز قدر نفوسدن عبارت قالەرق مملکتك شرق طرفندەکی باب الشاذلی نام قپوده انسانه تصادف اولنه بیلەجك درجەده درونی تنهالشمشدر . معروف اولان حکم ومشالحه وزهارین قبالەریله برابر عموم قضانك نفوسی بش بیك رادەسندەدر . التمش میلدن کورینور برفناری واردر .

﴿ زراعت تجارت صناعت ومعادن ﴾

مخانك اطرافندەکی اراضی طاتلی صوبی حاوی اولمیەرق قوراق برصحرادن عبارتدر . واپچیلان صودخی خرماقلر آرەسنده دکز قربندەکی قیولردن چکیلور ایسەده طوزلیجەدر . بو صوبی اپچەمیانلر شمال جهتنه طوغری یکرمی بش میل مسافەده کائن موشیح قریەسندن جلب ایدرلر . یمنك تکمیل تهامه قطعەسی بلاد حارەدن اولدیغی جهتله مخا بلدەسیده حرارتی حائزدر . بارکیر ایله اون ایکی ساعتلك مسافهٔ بریهٔ شرقیەنك نهایتی اولان طاغلره قدر مخانك صحراسی یاغمور وقوعنده منبت برحالەکلور وموسمنده دوره پاموق خرما حاصل اولور . قریب والان قضا ونواحیلردن مخایه دوه ایله کلان دوره

دخن سيسام پاموق وقهوه وحیوانات اهلیه دریسی کبی
بعض منقولات تجاریه قایقلرله عدنه وبر جزئی ده
قارشوده واقع افریقانك عصب بلده سنه کیدر . مخا
جوارینه لازم اولان امتعهٔ تجاریه دن بهارات متنوعه
وپرنج ومنسوجات قطنیه وحضرموت قطعه سندن کلان
حمومی و هندستانك سورتی تنبا کولری عدندن وبر
مقداری عصبدن قایقلرله ادخال اولنور اخراجات
وادخالاتك قیمتی سنوی یکرمی بیك لیرا نسبتنده اوله.
بیلور . طائفهٔ نسا ایله بعض ارککلرك دوم اغاجی یاپرا.
قلرندن اوردکلری حصیر وظروف ویلپازه محفظه شکلنده
جونیه وقوقه و سپورکه لردن بشقه بر صناعت یوقدر .
مخانك زهارین ومشالحه قبیله سی افرادندن عبارت اولان
برلیسنك مدار معیشتی اشیای تجاریه یی اطرافه نقل ایتمك
وذکری کله جك اولان مملحه لردن الدقلری طوزی ایچرو
طرفلره کوتوروب صاتمق مشغولیتنه منحصر دوه جیلکدن
عبارتدر . مد زمانده دخول ایدن دکز صویندن طولان
تابه لرده حصوله کلان کول طوزندن بشقه بر معدن یوقدر .
طوز ویرن مملحه لر اوچ عدد اولوب جکم ومشالحه ویختل
ناملریله مسمادر . حکم مملحه سی مخانك ساحل جنوبیسنده
ودرت ساعت مسافه ده ویختل مملحه سی ده مخانك جهت

شمالیسنده التی ساعتلك مسافه‌ده ومشالحه مملحه‌سی ده نفس
مخانك ساحل شمالیسنده واقعدر . بو مملحه‌لرك الك جسیمی
یختل مملحه‌سیدر . ممالح مذكوره‌نك اخراجات سنویه‌لری
بر بچق ملیون كیلو درجه‌سنده اولوب الك چوغی داخلاً
رماده چارشوسنه ومقبنه وتعز وزبید وحیس ووصابین
طرفارینــه دوه‌لرله و خارجاً دخی بحراً عصب و اوبوخ
وزیلع وزنجبار جهتلرینه قایقلرله سوق اولنور مخا بلده‌-
سنك جنوبنده‌كی خرما اغاجلرینك اسقاسی ایچون جزعنده
آچیلان چقورلرده قلان صودن وبالخاصه شرقندن شماله
ممتد اولان طوز تابه‌لرنده متراكم میاهك تعفننددن اولمق
كركدركه هواسی وخیم اولوب شتا موسمنده كثیر وشدید
اولمق اوزره سیتمه خسته‌لغی بتون سنه مرض دائمیدر .

﴿ مخادن حدیده‌یه قدر سواحل ﴾

مخادن اوتوز میل و حدیده‌یه یتمش میل مســافه‌ده
جبل زوقر نامنده بیوك بر طــاغی حاوی براطه واردر .
اوراده برفنار ایله قره‌غولخانه موجوددر مخادن حدیده‌یه
قدر بحراً یوز میل مسافه اولوب مخادن ساحلاً كلینور
ایكن یختل وموشیــج وخوخه ومتینه وفازه ومجیلیس وجاح
وغلیفقه وقرین ورأس المجامله وطائف ورمان وقضبه ومنظر
نام كویلر ساحل بوینجه بربرینی تعقیب ایدر . بوكویلردن

موشج وخوضه ومتينه وفازه وقرين سكنه‌سی بالقجيلقله
تعيش ايدر . چيقاردقلری صيدماهی طوزلانوب
قورودلدقدن صكره قسم اعظمی دوه‌لرله داخله كيدر .
وبر قسمی جاوه وسيلان وفلفلاتق اطه‌لرينه كيتمك اوزره
عدنه اخراج اولنور . مجيلس وجابر نفوسجه زياده
اولوب بيوجك قريه‌لری و بالخصوص طولاً وعرضاً
نهايتی كورنمز برر ساعتلك مسافه امتداد ايدر . غايت
كثير خرما اغاجلری حاويدر . تازه خرمانك زمانی
ادرا كنده زبيد وبيت الفقيه وجوارلرندن پك چوق
اهالی كلوب تازه خرمانك ختامی زمانه قدر برچوق
ايكی ماه اقامت ايدرك اوراسنی شنلنديررلر . غليفقه
كويی اوفق بر ليمانی تشكيل ايدن كورفزك شرقنده
و ساحلده يارم ساعت بعدنده چوقجه خورما اغاجلرينی
حاويدر . اوفق بر كورفز داخلنده بولنان غليفقه‌نك
ساحل طرفندن بيوك بر مملحه‌سی واردر . بو مملحه
ساحل استقامتنجه شمال وجنوبه طوغری ممتد وهر بری
بش التی مترو وسعتنده طوز تابه‌لرندن متشكلدر . بو
تابه‌لردن چيقان طوزك مقدار سنويسی اوچيوز بيك
كيلو اولمق اوزره بيت الفقيه و ريمه قضا و نواحيلرينه
دوه‌لرله كيدر . رمان ايسه ساحلك شرقنده‌در بش كويدن

متشكل و بر چوق خرما اغاچلرینی حاویدر . اغاچلرك اثماره باشلادیغی زمان یعنی حزیران و تموز ماهلرنده قربیتی جهتله حدیده دن وجواری اولان دریه می قریه سندن كلان اهالی ایله اوكولر خنجا خنج طولار وبیوجك بر چارشو قوریلور عریش خانه لرده دكانجی وسركیجی وكزكنجی هر نوع اصناف اجرای صنعت ایدرلر . تازه خرما غایت صیجاق وتوز وطوپراقله قاریشیق اسن صام روزكارینك زمانی اولان اوچ ماهه قدر امتداد ایدر ایسه ده اصل زمانی قرق كوندر بو مدت ظرفنده وقت وحالی مساعد اولانلر هیچ بر ایش ایله اشتغال ایتمیه رك یالكز استراحت وتبدیل آب وهوا ایله كیجه لی كوندزولی قات دنیلان مكیفی یمكه حصراوقات ایدرلر ایام مسعوده دن عد ایتدكاری شو زمانك ختامنده هركس یرلو یرینه چكیلور و خرماالقلر تنهالشور خرما اغاچلری ساحل وساحله قریب اوله رق طوزلیجه بر صویی حاوی اولان اراضیده یتشدیكی جهتله جبالده بولنمز بعضاً طاغ اتكلرنده چیقارایسه ده محصول ویرمز خرما اغاجلرینك بولندیغی محللرك حرارت زائده سیله برابرحزیران وتموز ماهلرنده اسن باد سموم كونشده آتش قدر تأثیری واردر واو سببله شروق وغروب زماندن بشقه بروقتده مسا كندن

چیقمق قابل دکلدر . خرمالقلرده بولنه‌جق کیمسه‌لرك ایچدکاری صو خرما اغاچلرینك اره‌لرنده اولان طوزلیجه قیو صوییدر . خرمانك بدایت طلعدن نهایت ادانه‌دکین قبوغنك الوانی وشکل ادراکی تبدل ایتدکجه بشقه بشقه اسملرله تعریف اولنور و خرمانك اجناس مختلفه‌سی جهتیله هر نوع بر اسمی واردر رمان کویندن صکره قضبه قریه‌سی کلور ساحلدن یارم ساعت قدر شرقده یکرمی بش اوتوز عریش خانه‌لی وآز خرما اغاچلرینی وطوزلیجه قیو صوینی حاویدر سکنه‌سنك صنعتی دوه‌جیلکدن عبارت اوله‌رق یاغمورك کثرتله نزولیله فیضان ایدن وادی سهام نام سیلاك قضبه اراضیسنی اروا ایلدیکی بعض سنه‌لرده براز داری ودخن و سبزه وقارپوز زرعیله‌ده اشتغال ایدرلر ساحل بویجه ایچه طوز تابه‌لرینی حاوی قضبه نامیله برمملحه موجوددر. بومملحه‌نك نیساندن اعتباراً وقت صیفده مد زمانلرنده التنده نبعان ایدن دکز صویندن طولان تابه‌لری هر اون بش یکرمی کونده بر طوز ویرر شتاموسمنده هبوب ایدن جنوب روزکارینك شدتیله حاصل اولان مدکلی زماننده ساحل بویی دکز صوییله طولار و طوز تابه‌لرینك اطرافنده‌کی طوپراق سدلر واسطه حاینده کورینور بومملحه‌نك اخراجات سنویه‌سی

اوچیوز بیك كیلو نسبتنده اوله‌بیلور ایسه‌ده پك چوق طوز ویره‌جك متعدد حوضلر كشادینه اراضیسنك استعدادی واردر . قضبه‌نك غرباً قارشیسنده طورقه اسمیله بر اطه واردر . بو اطه‌ده منحط یرلرده متراكم صودن یالکز موسم صیفده طوز حاصل اولور وكلوب كچن بالقجیلر اورادن طوز آلور ایسه‌ده سنوی یكرمی بیك كیلودن متجاوز دكلدر قضبه‌دن صكره اللی التمش عریش خانه‌لی وطوغله‌دن یاپلمش مازغاللی بر بورجی حاوی منظر قریه‌سی كلور بوقریه‌نك تكمیل سكنه‌سی حدیده قسمنده تفصیلاتی كله‌جك اولان حوك نام بز طوقمه‌جیلرندن عبارتدر وبشقه بر صنعتلری یوقدر منظر قریه‌سی لب دریاده كائن مرتفع قوم تابه‌لری اوزرنده‌در طاتلی صویی حاوی ایكی اوچ مترو عمقنده قیولری واردر متتابعاً یاغمور كلدیكی سنه‌لرده صویی طاتلی اولورسه‌ده قوراقلق زماننده طعمی بوزولور قضبه‌دن منظر قریه‌سنه قدر اولان ساحل تكمیلاً اراضیٔ رسوبیه‌دن متشكل اولدیغی جهتله یونی تمامیله بیلمیانلر ویرلیسندن رهبر آلمقسزین كیدنلر بطاقلقلره دوشمه‌لری اقرب مخاطره‌در .

حديده

اون درت درجه قرق يدى دقيقه عرض شماليده
ودكز تسويه‌سنده محنط اولان ساحلده واقع ودكز
جهتندن مرتفع ابنيه‌لى كورينان حديده شهرى زمانمزده
يمن ولايتنك اك برنجى تجارتكاه و مورد بر اسكله‌سيدر
تشرين اولدن بدأ ايله نيسان اواسطنه قدر بحر احمرك
باب‌المندب بوغازندن جبل طير اطه‌لرينه قدر شدتله اسن
وبورالرده اذيب تسميه ايديلان جنوب روزكارينه معروض
وسفائنك بارينه‌ميه‌جغى آچيق بر ليمانى واردر بوروزكارك
مصادف اولديغى شهور قمريه ابتدالرنده دوشر ايسه‌ده
سكز طقوزندن صكره اون طقوزنجى كوننه قدر هر
كون بردرجه تزايد ايدر اون طقوزنده تكرار دوشه‌رك
يكرمى بشنده ينه تشدده باشلار زمان شدتنده بيوك بيوك
طالغه‌لرقالديرر بوصره‌ده بولنه‌جق كميلر مال الوب ويره‌مزلر
وانجق كيجه بر ايكى ساعت اره‌لق ويرديكنده ايشليه
بيلورلر بيوجك سفائن ساحلدن بش التى ميل اوزاق
بر نقطه ده تيمورلدكارى كبى اوفق واپورلر بيله اوچ
ميللك برموقعدن زياده تقرب ايده‌مزلر مذ كورروزكارك
شدت كسب ايلديكى ايامده يعنى قمرك استقبال و اجتماعى

زمانلرنده سواحل یمانیه‌ده درت قدمدن متجاوز مد کللی وقوعبولور و محنط سواحلده صولر ساعتده بر بچقدن ایکی میله قدر بر سرعتله جریان ایدر حدیده شهری طوغله‌دن ایکی اوچ قات ارتفاعنده ابنیه‌لی وجنوب وشرق وشمال جهتندن خراب اولمش قدیم قلعه دیواری ایله محاط وخارجنده شمالاً و شرقاً وجنوباً اوچ کیلو متروالق مسافه‌یه قدر مربع وضعیتده‌در داخلاً وخارجاً کار قدیم اوزره یاپلمش وسوقاقلری طارلشدیرلمش ایکی بیك بشیوز قدر کارکیر خانه وبش التی یوزدکان ودردی بیوك ویکرمیدن متجاوز کوچك جوامع وعریش تسمیه اولنان اوت وحصیردن التی یدی بیك خانه‌یی وتخمیناً قرق بش بیك نفوس اسلامیه‌یی حاویدر سورك شرقنده واقع باب المشرق میدانندن بشقه واسع وطوغری جاده‌سی یوقدر و ابنیه‌سنك تقسیمات داخلیه‌سی غیر منتظمدر حدیده سکنه‌سنك همان عمومی کرك شرب وکرك سائره ایچون استعمال ایلدکلری صو اوچ چاریك بعدنده مدینه‌نك شرق شمالیسنده واقع قیولردن دوه ایله چکیلور عربه‌لرله و مرکبلرله بلده‌یه نقل اولنان طوزلیجه بر صودر منظر قریه‌سندن دوه‌لرله کتیریلان طاتلی صو ایله قضبه‌نك شرقنده‌کی اوه‌ده بوندن اون بش سنه اول ارباب

خیردن وحدیده تجارندن متوفی حسن ساجان طرفندن
یاپدیریلان و دوه ایله اوچ ساعتلك مسافه‌سی اوله‌رق
محاصیم نامیله معروف اولان قیودن دخی طاتلی صو
کلور ایسه‌ده نفس حدیده‌تك مذکور طوزلو صویی
شربنده دهاخفیف ومنظر ومحاصیم صویی کبی شیشکینلك
ویرمز شهرك شمال شرقیسنده بر قاچ خرما اغاچندن
بشقه بر یشللك کورنمز و اوچر ساعتلك مسافه‌یه قدر
اطرافنده زراعت بولنمز سبزه وفواکه وسائره اطرافنده‌کی
جبال ونواحیدن کلور اك زیاده صغوق اولدیغی سنه‌لرده
تشرین ثانی و کانون اول وثانی ماهلرنده میزان‌الحراره
قبل‌الشروق یکرمی‌درجه‌دن اشاغی دوشمز و بعدالشروق
یکرمی بش درجه‌یه قدر چیقار و شباط ماهنده انسان
آرتق ترلمکه باشلار اینجه‌وخفیف قماشدن بشقه برالبسه‌یی
وجود تحمل ایتمز مایس ابتداسندن ایلول نهایتنه قدر
درجهٔ حرارت کولکده دائما اوتوز التی سانتغرادی
اشعار ایدر . اوستی آچیق حمام دنیلدیکی قدر تردن
و ثقلت هوادن نفس المنمز هواسنك رطوبتی حسبیله
صیقندی ویرر صیجاق زمانلرنده وجودی سیویلجه‌لر
استیلا ایدر یبانجیلرده چیقان چیبانلریده اضطراب ویرر
بوندن بشقه حرارت اراضیه مرض براقمز حدیده‌اطرافی

اولان صحرانك مزروعات و فصول وسائره‌سی تهامه قطعه‌سنك افاده ایدیله‌جك اولان احوال عمومیه‌سنه تابع اولدیغندن انجق نفس حدیده‌یه سنه‌ده برایکی دفعه یاغمور یاغار بعض سنه‌لرده هیچ یاغمز یاغمور یاغدیغنده هوایی اخلال ایدر وستمه و زكام ونوازل امراضی باش کوسترر یاز و قیش بامیه ومهلیه سمیز اوتی لیمون طورب و قباق وقیش زماننده دوماتس سیاه پاطلیجان کلور هضمی بطی اولان موز دائما وحرارتی تزیید ایدن آمیه وتازه خرما یکیله‌میه‌جکی بر موسمده یعنی یاز زماننده ایکی ماه قدر بولنور یاغمور زمانلرنده قاربوز و قاوون و اغستوس‌ده صنعادن اوزوم کلور ولایتك برنجی اسکله‌سی اولمق ومورد ومخرج بولنمق سببیله تهامه و جبالده حصوله کلان حبوبات متنوعه و محصولات سائره و امتعهٔ اجنبیه‌نك کافه‌سی بولنور. حدیده سکنه‌سی اولجه زبید وبیت الفقیه وباجل زیدیه طرفلرندن وجبال اهالیسندن وبوندن اوچ عصر اول کلان هندلیلردن عبارتدر اکثریسی شافعی وبقیه‌سی حنفی مذهبنده‌در حبش جاریه‌لره میل ومحبتلری اولدیغندن وقت و حالی مساعد اولانلر جاریه آلورلر وبو سببله حبش عنصری‌ده قالمشدر. یرلیلردن تأهل ایدنلر اکثریتله فقرا طاقمندن اولدقلری جهتله تزوج

ایده‌جك کیمسه ایچون « مخدره » نامیله بیوك بر محل یاپه‌رق اطرافنی حصر ایله قپادیرلر وسموره دیدکلری کیجه مسامره‌سنه راست کلانلری دعوت ایدرلر مدعولرك هر بری حالنه کوره معاونت نقدیه اعطاسی ضمننده بو محله کله‌رك صباحه قدر قات یرلر و غزل و شرقی اوقورلر کانی کیجه دوه اوزرینه بندیره‌رك ومحله‌سی نساننده برچوقلری دوه ارقه‌سندن ال چیرپه‌رق کویك خانه‌سنه کتورررلر .

لسان وامزجه

حدیده‌ده لسان عمومی عربجه‌در فقط الفاظ عربیهٔ اصلیه‌یه آز تصادف ایدیلور وعربستانك دیکر قطعه‌لرینك و حتی الك زیاده قربیت و مناسبتی اولان جبال اهالیسی ایله عسیرلیلر. حدیده‌لیلرك مکالمه‌سندن مقصدی کالفتله اکلایه‌بیلورلر هله عراق وشام و مصر قطعه‌لری سکنه‌سنه بتون بتون بشقه بر لسان کبی کلور اهالی یباـ نجیلرله اختلاط ایتمزلر وبشقه بر لسان بیلمزلر حتی بونجه سنه‌دنبرو تحت اداره‌سنده بولندقلری دولت علیه‌نك لسان رسمی اولان ترکجه‌یی بیلان آزدر «البر والسمن والعسل» دیدکلری واك برنجی یمکلری اولان بال وساده یاغنه

باطرلمش حنطه خميرنى ييه‌رك وقات دنيلان مكيفى اله‌رق مبرزه كيدوب اقشامه قدر قات يرلر.

﴿ قات نام نبات ﴾

قات دنيلان شى وقتيله افريقانك حبش قطعه‌سندن جلب ايديلان فدانلردن يتشديرلمش وتهامه قطعه‌سنده چيقميه‌رق يالكز قهوه يتشديكى جبالده حصوله كلكده و يوقاروده بيان ايدلديكى وجهله خضورات شجريه فصيله‌سندن ميوه‌سز برنباتدر دفنه ياپراغنه بكزر ياپراقلرى واردر برر قاريش برقياسده كسيلان طاللرك سكز اون عددى بردمت ياپيله‌رق صاتيلور وبودمتلره ناصف دنيلور مبذول اولديغى زمان اوچ درت غروشه صاتيلان دمت بيراملرده وكلديكى زمانده سكز اون غروشه چيقار كلديكى كونلرده مبتلاسى اولانلر فوق العاده مأيوس ومكدر اولورلر و هيچ بر ايش كورمكه نشئه‌لرى قالمز كسب و تجارتارينك يوزده يتمش بشى قاته ويرمك ايچون بلا تردد سخاوت كوستررلر اغنيا واصناف قسمى ساعت بشدن عوام طاقمى اويله طعامنى يدكدنصكره وقت غروبه قدر قات يمكه حصر زمان ايدرلر قات يمك ايچون كاركير خانه‌لرك آلت قاتلرينه وسور خارجنده اكثريتله اوت

و حصيردن ياپلمش سقفی منشورالشکل وقاعده‌سی مربع اولان اجتماعگاهلره «مبرز» نامی ویریلور بو مبرزلرك صاحبی وقت وحالنه کوره بر مترو ارتفاعنده کورسیلرله دائراً مادار تهیه ایدلمش و اغنیا مبرزلرنده اوزرلرینه کلیم سریلمش وبریسی ارقه‌لرینه وایکیسی قولتوق آلتلرینه قونلق اوزره اوچر یاصدقدن وتحته ماصه‌لر اوزرنده ایجابی قدر نارکیله‌لردن طونادلمش محللردر قات یینلر قاتلری قولتوقلرینك التنده اولدیغی حالده کمال نشئه و افتخار ایله برر ایکیشر کلوب طوپلانورلر وکورسیلر اوزرنده صول طرف اوستنه یان کلورلر واصلا تبدیل وضعیت ایتمیه‌رك غزل ومدحیه‌لرله نغمه پرداز اولمغله وقت کچوررلر قات دخی صول یناغی چکه‌دن ایکی سانتیمتره قطرنده شیشره‌جك قدر طولدیروب آره صره اوستنه صو ایچرلر ومتصلاً چیکنرلر وکیجه‌نی ساعت التی‌یدی‌یه قدر بو حال ایله کچیررلر قاتك وجوده ویردیکی تأثیرات وحسیاتی اکلامق ایچون دفعاتله یدم اغزی بوروشدیریجی واجیمسی برضوبی حاویدر یناندیکی وقت برندن قلدانمغه مجال قالمیه‌جق قدر وجوده اویوشدلق کتیرر قاتك حرارتی کسه‌رك صوغوقلق ویرر اولدیغندن هوا کیرمامك ایچون مبرزلرك منفذلرینی قپامغه وقات ییانلرك

تحمل ایده‌میه‌جکی بر درجهٔ حرارته کتیرمکه مجبور اولدقلرینی اکلادم قاتك وجوده اولان تأثیرات عطالت بخشاسندن بشقه ویردیکی برودت سببیله اینجه بر باش اغریسی کتیرر اویقویی قاچیرر طبیعته انقباض ویرر وبلااحسیات مادهٔ امتائیه‌یی آقیدیر بوندن طولایی اهالینك بکزی صولوق وجودلری ضعیف وصوغوقدر بیراملرده وبالخاصه شعبان ماهنك سکزنجی کوننده اون بشنجی کونی نهایتنه قدر زیاره دنیلان پنایر زماننده خارجدن برچوق بدوی وقبائل خلقی کلوب طاوللر چاله‌رق وقلنج ووقارغی کبی سلاحلرله اوینایه‌رق وقت کچیررلر بو ایام ظرفنده صباحدن اقشامه واقشامدن کیجه ساعت سکزه قدر قات یمکدن بشقه بر ایش کورمزلر قات یمك عادتی نفس عدندن بدأ ایله ساحلاً جیزانه و شرقاً صنعانك ایکی کونلك اوته‌سنه قدر تکمیل تهامه وجبال اهالیسنی چوجقاره وارنجه‌یه قدر استیلا ایتمش وجبال نساسی دخی قاته مبتلا بولنمشدر .

❊ قشر وتنباکو ❊

جبال و تهامه وعلی‌العموم یمنلیلر قهوه ایچمیوب قشر دنیلان قهوه قبوغنی چای کبی بیوك فنجانلر ایله

ایچرلر مذکور قهوه قبوغنی قاووره‌رق وایچریسنه بهارات قاته‌رق صوده قایناددرلر و اوقات سائره‌ده بالخاصه قاتدن وهر وقت یمکدن صکره ایچرلر تهامه‌ده خضر موت محصولی اولان حومی نام تنباکویی وولایتك جهت جنوبیه‌سنده واقع تعز طرفلرنده سورتی دنیلان هندستان تنباکوسنی وصنعادن حجه‌یه قدر کیزرون تسمیه ایدیلان ایران تنباکوسنی نارکیله‌لرده هر وقت وقات یر ایکن متمادیاً ایچرلر قات وتنباکویه اولان انهماك عظیم سببیله کونده حدیده‌ده اللی لیرالق قات و اون بش یکرمی لیرالق تنباکو صرف اولنور وبو حسابه عموم یمنده علی‌التخمین یومیه ایکی یوز اللی لیرالق قات واوچ یوزلیرالق تنباکو صرف اولنور تنباکودن بشقه حدیده وتهامه اهالیسی حومی تنباکوسنك قرینده‌یسی وخشر دنیلان فنا جنس ایله حضر موت قطعه‌سنده بولنان بر معدندن بالاخراج کتیریلان وقوم شکلنده کورینان ومادهٔ محرقه‌یی حاوی بولنان دقدقه و نام دیکر عطرون قارشدیره‌رق بیوك اغاج هوانلرده دوکیلوب توز حالنه کتیریلان شمه تسمیه اولنور بر ماده‌یی طوائف عوام وعمله وحماللر اغز توتونی کبی اغزلرینه قویارلر واریدجه یکیسنی صوقارلر جبال اهالیسی‌ده بو مکیفی

استعمال ایدرلر وفقط تنباکو یرینه جبالده چیقان یشیل یاپراق توتونی قارشدیررلر مذکور شمه غایت یاقیجی وتنباکو قدر کیف ویردیکندن بونك تریاکیلری برزمان ترك ایده مزلر بوندنده کونده یکرمی لیرالق صرفیات وقوع بولور.

﴿ کسوه وصناعت ﴾

حدیده وتهامه و جبال والحاصل عموم یمنلیلر طون کیمیوب رجال وتهامه نسالری قوته تعبیر اولنور و هر هانکی نوع قماشدن اولورسه اولسون اوچ بچق ارشون طول وبربچق ارشون عرضنده عورت یرینی ستر ایده جك قدر بللرینه بر پشتمال صارارلر و عمله وحمال طاقمی یاز موسمنده یالکز بونکله ایش کوررلر شتا موسمنده حدیده لیلر وجودلرینك قسم فوقانیسنی بزدن اوکی آچیق وچاکت کبی بر منتان ایله ستر ایدوب تجار و اصناف و طریق علمیه یه منسوب اولانلر کوملك اکتسا ایدرلر حدیده لیلر و خارجده کی شهرلیلر ایله وقت حالی یولنده اولان اصناف قوطه لری نفس حدیده ده ومنظر ودریهمی ومراوعه قریه سنده و بیت الفقیه قضاسنده متوطن حوکی یعنی طوقومه جیلرك کار قدیم اوزره اولان اخشاب

تذكاهلرله و قوم اوزرنده طوقودقلری الوانلی پشتماللر-
دندر بدوی وقبائل خلقنك فوطه‌لری زبید قضاسنده سیاه
رنكده بویانان امریقان بزلرندندر حوكیلرك طوقودقلری
پشتماللرك ایپكی كاملاً هندستاندن كلان خام پاموق ایپلكیدر
بو قوطه‌لرك برقسمی ده ایكی كناری كذلك الوانلی ایپكدن
واغنیا طرفندن سپارش ایدیلور ایسه تكمیلی ایپكدن
یاپیلور طائفهٔ نسا فوطه اوزرینه غایت طار وصیقی كوملك
كیرلر وكوملكلر ایپك وپاموق هردرلو هندستان قماشندن
وبزندن یاپیلورسوقاغه چیقدقلرنده سیاه اوفق سانترانجلی
شیدر تسمیه اولنور فراجه‌لره صاریلوب كزرلرحدیده لیلر
قرمزی و یشیل وصاری كبی الاجه‌لی رنكدن اوله‌رق
یاپدقلری نسا كوملكلرینك اوزرینه هندستاندن جلب
اولنان سیملی شریدلرله دائراً مادار تزیین ایدرلربوصورتله
حتی بر ریاللق بز ایله یاپیلان كوملك اوستنه اقلاً بش
التی ریاللق وا كثریسی سیم كاذب شریدلرله طونادیرلر بو
یوزدن هندلیلرك كتیردكلری پارلتیلی وایشلمه‌لی قماش
وشریدلری التون بهاسنه صاته‌رق پك چوق تجارت ایدرلر
بو سببدن وقات مصرفندن اهالینك قسم كلیسی فقر حاله
دوچار اولمشلردر خارجدن كلان ایپلكلرله اجرای صنعت
ایدن حوكیلردن بشقه قرا وكویلرده طوپراقدن دستی

وچناق چوملك وكاسه وابريق ولكن أعمال ايدرلر طائفهٔ نسانك برچوغى خرما والك زياده دوم اغاجى ياپراقلرندن حصر زنبل سپورکه یلپازه واشيا وحبوبات وضعى ايچون ظروف ياپارلر حصير اورمك صنعتى تكميل تهامه نسالرينه و بر چوق ارككلره شاملدر بوندن بشقه شايان تذكار بر صنعت يوقدر جبال وتهامه نك قبائل وعربانى عموميتله وشهرلرده اكثريتله يالين آياق كزرلر اصنافك وفقهانك قسم جزئيسى اياقلرينه يمنك هر محلنده ياپلقده بولنان مداعس وقحوف وشاطى ديدكلرى واياق اوزرندن وپارمق ارهلرندن مشين قوردله ايله مربوط كوسلهدن عبارت اياق قابنى استعمال ايدرلر .

تجارت

جبال و تهامه محصولاتنك قسم كليسى حديدهدن عدن طريقيله خارجه كيدر اخراجات وادخالات سنويهنك قيمتى ايكى مليون ليرا رادهسندهدر باشليجهسى قهوهدر . اخراجات ولايتك قيمتى ادخالاتك قيمتندن زياده بولنديغى جهتله ثروت نقطهٔ نظرندن يمن اقليمى زنكين بر قطعهدر .

ادخالاتك بدلى كفايت ايتمديكندن خارجدن يمنه نقودك جلبنه اولان احتياجات نسبتنده الك زياده قديماً

آلشدقلری آوستریانك قوشلی ریالی ادخال اولنور سواحل ولایتده‌کی تجارك خارج ایله معاملاتندن طولایی آلتون مسکوکاتی وسیم مجیدیه‌یی بیلیرلر ایسه‌ده داخلاً ریالدن بشقه بر سکه بولنمز ثروت عمومیهٔ ولایت مذکور ریال سکه اولمق اوزره کموشدن عبارتدر .

﴿ معادن ﴾

حدیده‌ده معدن یوقدر یالکز ساحل شمالیسنده یارم اطه شکلنده بر ساعت مسافه‌ده شامیه نامیله بر مملحه وار ایدی . فقط اخیراً دیون عمومیه اداره‌سنجه سد ایدلمشدر .

﴿ صنوف ممتازه ﴾

اسکی رومالیلر دورنده اولدیغی کبی یمنك بالخصوص تهامه قطعه‌سنده صنوف ممتازه عادتی الیوم جاریدر ویدی صنفه منقسمدر .

صنف

١ سلالهٔ طاهرهٔ نبویه

٢ فقها ورجال علمیه

٣ اغنیا ومتحیزان واصحاب اراضی واملاك واصناف

٤ خدمه وعمله ورنجبر

٥ قصاب قهوه‌جی قوندره‌جی

٦ اخدام يعنى چنكانه‌لر

٧ پروكار وحجام

برنجى وايكنجى صنف منسوبينى اكثريا حميت‌مندان اهالينك اعانه‌سيله اداره‌اولنورلر. صنوف سائره‌نك هر برى كنديسنه مخصوص صنعتله مشغولدر. هر صنف مادوننه قز ويرمز وفقط مادوننده قز اله‌بيلور. مشايخ وعقال ومختاران اوچنجى صنفدن انتخاب اولنورلر. دردنجى صنفه منسوب اولانلردن كسب سعه ويسار ايدنلردن دخى شيخ اولمسى نادردر بشنجى‌التنجى ويدنجى صنفدن برينك سركاره كچمسى ممكن دكلدر. اخدام دنيلان چنكانه‌لر وقتيله هرقبيله خلقنك اشترا ايلدكلرى اسرادن تناسل ايتمش برعنصر اولدقلرندن يمن‌تهامه‌سنك قبائلنده بونلر الآن خدمات شاقه‌ده استخدام اولنورلر وافندى‌لرينك خانه‌سندن ير واكتسا ايدرلر. ايكى قبيله بيننده برقتال واقع اولور ايسه الك اول چنكانه‌لر داخل اوله‌رق افنديلرينك يولنه جان‌فدا ايدرلر. حتى خادمك برجرمى وقوع بولور ايسه افنديسى بلا واسطه ايستديكى كبى حقنده مجازات اجرا ايدر ومثلا اعدام ايتسه برشى لازم كلمز. حديده‌ده حماللرك الكچوغى قبائلدن تخليص كريبان ايدرك كلمش اولان چنكانه‌لردندر. بونلرك نسا طائفه‌سى

بلا تستر ارککلرله هر یرده کزرلر وکوندهلك ایله قهوه تجارانی مغازهلرنده قهوه تمیزلرلر بو صنف اهالی سیاه تنلی قوی البنیه وامراض سائرهدن سالم اولهرق صحت وجودیه مالکدر، صنوف سائره بغدای رنکنده ضعیف البنیهدر.

﴿ تهامه ﴾

داخل ولایته کیتمك ایچون اك ایشلك اولان حدیدهدن هرطرفه کیدیلور، او جهتله داخلاً سیروسفر طریقلری بیان ایدلمزدن اول تهامهنك قبائلی وفصول ومواسمی وزراعت واراضیسی حقنده شمدیدن معلومات ویرمك مناسبدر. تهامه ایکی قطعهیه منقسمدر. بری یمن دیکری عسیر تهامهسیدر. شمدی بیان ایدهجکمز یمن تهامهسی اولدیغندن عسیر تهامهسنك احوالیده فصل مخصوصنده ذکر ایدیلهجکدر. یمن تهامهسی جبال متسلسلهیه محاذی وساحلدن شرقاً جبال مذکوره قاعدهسنه قدر اك اوزاغی قرق واك یقینی یکرمی بش ساعت ومبدأ جنوبیسی اولان عدنك لحج قطعهسندن عسیر حدودی اولان صبیا قضاسنه قدر ایکی یوز ساعتلك بر مسافهدن عبارت دوز بر اووهدر. تهامه اقلیمی مواسم وفصول

اعتبارنجه هندستانه مماثل اولديغندن سنه‌ده درت موسم يعنی ربيع وصيف وخريف وشتا موسملرنده ياغمور كلور ايسه‌ده الك زياده تهامه‌يه لازم اولان مواسم ربيع ايله صيف ياغمورلريدر. جبال سرا ياغمورلرندن آقه‌رق تهامه‌يه يدی سكز وادی كلور وتهامه ياغمورلرينك انضمامیله‌ده تزييد مياه ايدرك دكزه منصب اولور. بو واديلرك اقديغی طاغلرك اتكلرنده ومجراسنی تعقيب ايدن اراضيده اورمانلر چوقدر. تهامه‌ده‌كی اورمانلرك الك بيوكی زرانيق قبيله‌سی اراضيسنده واقع اورمانلردر. بو اورمانلر تكميلاً ديكن اغاجلرندن متشكل اولديغندن صعب المرور بر حالده‌در. حتی قبيلهٔ مذكوره كو وقراسی بو اورمانلرك آره‌سنده ياپلمش اولديغندن كنديلری ايچون سپر مدافعه متخذدر. تهامه اورمانلرينك همان جمله‌سی ديكن اغاجلرندن اولديغی جهتله بيوك وشاهق اغاچ يوقدر. اورمانلر آره‌سنده بال آريسی بولنديغندن، خرما اغاجلرندن ياپدقلری قووانلر واسطه‌سيله اهالی بال آلورلر واديلرك اسملريله جريان ايتديكی اراضی فصل مخصوصنده بيان ايديله‌جكدر. تهامه‌ليلر تكميلاً شافعی المذهب، بغدای رنكنده وكافه‌سی اوت وحصير واغاچ وقامشدن زروه‌سی اهرام شكلنده معمول عريش خانه‌لردن وبعض كويلرده

نادر طاش ابنیه‌دن متشکل اوله‌رق قرا وکویلرده ساکن اولوب خیمه‌نشین قبائل یوقدر. جمله‌سی غیر متوحش وطبیعة ملایم وعدالته مطیع ومائلدر. کوزلرینك کورمدیکی شیلره اینانمزلر وسماع اوزرینه خوف وخشیت ایتمزلر ایسه‌ده قوهٔ جندیه‌یه مقاومت ایده‌مزلر. اکثریسی ساده‌دل اولدقلرندن مثلا بریسی کرامت صاحبی اولدیغنی کوسترسه تبعیت ایدرلر بو حال ایله برابر بربرینه تجاوز ایتدکلرندن برقبیله دیکرینك سنورنی کچه‌مز وآره‌لرنده قان دعواسی اکسك اولمز. کار قدیم اوزره قلنج قارغی قالقان وبللرینه برقایش ایله مربوط مقوس الشکل ایکی طرفی کسکین اوله‌رق برقاریش طولنده جنبیه تسمیه اولنان آلت جارحه ایله مسلحدر. شمدی اکثریسی نواصول تفنکلرله دخی مسلحدر. تهامه قبائلی زراعت وفلاحت واغنام بسلمکله تعیش ایدر اولدقلرندن بتون سنه تهامه قبائلك وتهامه‌ده‌کی قضا وقرا سکنه‌سنك یدکلری قوم داریسی وقرمزی و بیاض داری ایله مصر وصوصام وپاموق ودجره وعتروحور تسمیه ایتدکلری چوید وبعض یرلرده تمور هندی وزنجفیل زرع ایدرلر حاصل اولان چویدی تربیه ایتمك طریقنی بیلدکلری ایچون اصول قدیم اوزره برچوق کلفله استحصال

ایتدکلری چویدی‌بز بویامه‌سنده استعمال ایدرلر وحطم تعبیر ایتدکلری صابون مایه‌سی‌ده اولدیغی کبی صاتارلر، بومایه‌یی حدیده‌ده‌کی هندتجاری آله‌رق بومبای وهندستانه کوندررلر وبو سببله بوندن استفادهٔ اهالی کثرتی نسبتندن چوق دوندر. ارضك حائز اولدیغی قوهٔ انباتیه وخط استوایه اولان قربیتی جهتله معروض اولدیغی حرارت شمس سببیله بردفعه‌کی اکندن محصول آلدقدن صکره یاغمور کلور ایسه خلف وعقب نامیله ایکنجی واوچنجی دفعه دها محصول آلورلر، فقط بو صورتله آلنان محصولك مقداری ماقبلندن دون ودانه‌لری اوفق اولور. حبوبات مذکوره اغاچلری قامش کبی اینجه ویموشاق ودوز اوزون یاپراقلیدر. بواغاچلره آجور تسمیه اولنور وکولرده مخروط الشکل بر حالده خرمن ایده‌رك ادخار ایدوب حیواناته یدیررلر. تهامه‌ده قیون، کچی، اینك، دوه، آت، مرکب، حیوانات اهلیه وطاوق وطیور سائره بولنور. حیوانات وحشیه‌دن یالکز قورد وبعضاً صیرتلان بولنور. تلکی، طاوشان، کیك دخی واردر. تهامه‌یه اك زیاده منفعتلی حیوان دوه‌در، بو حیوانك تاریخ طبیعیده دخی حکایه ایدلدیکی وجهله صیجاقلره واوزون یوللره واحمال واثقال کثیره‌یه اولان

تحملی ویمکسزلکه صوسزلغه اولان صبری هیچ بر حیوانه مخصوص اولمدیغندن عربستانك شمندوفری دنیلسه سزادر. مناقلات تجاریه‌نك کافه‌ی دوه واسطه‌سیله نقل ایدیلور وتهامه‌ده حمل ومؤنتی اولان وعائله‌جه وقوعبولان سیر وسفر اهالی دخی دوه ایله اجرا ایدیلور. جهت انتفاعده مرکبلرده ایکنجی درجه‌ده قالور. تهامه‌نك هواسی شتا موسمنده کیجه سرین اولورسه‌ده کوندوز معتدلدر واو حالده ینه کونشده کزملك قابل دکلدر. یاز زماننده ایسه کیجه هوا صیجاق ایسه‌ده نم دوشدیکندن حدیده وسواحلی قدر صیقندی ویرمزوتردن اضطراب چکلمز کوندوز وقتی اووه‌لرك سموم روزکاری اسر ویاغمور اولمدیغی سنه‌لرده بوهوا توز وطوپراقله قاریشیق غایت صیجاق اولور. تهامه‌ده هنوز بر معدن کشف اولنمدیغندن معدندن خالی اولمق کرکدر. تهامه‌لیلر طلق اللسان وسربست ومهمانواز طبیعتده‌در. صقاللرینی بتون بتون طراش ایتمزلر وفقط بیقلریله صقاللرینك چکه‌یه قدر اولان یرلرینی تراش ایدرلر. طائفهٔ نسا فوطه ایله اوزرلرینه اکثریا سیاه وبعضاً قرمزی رنکده کنیش کوملك کیپرلر تهامه نسالری حصیراورمکله برابرحیوانانه

يم ويرمك وخانه ايشنى كورمك وچماشورى يقامق ويمك پشيرمك وحطب كتيرمك ووقت حصادده برلكده تارلايه كيتمك خدمتلرينى كورولر باشلرينه كونشدن محافظةً دوم اغاجى ياپراقلرندن كندولرى اوردكلرى قباع تسميه اولنور كنارى سپرلى حصير كيبرلر ارككلر دخى چفت سورمكه كتديكنده ينه بووجهله وفقط انكليز شابقه‌لرى شكلنده اوستى قبه‌لى شمس سپر كيبرلر . پازار وپناير يرلرينه اشيايى طائفهٔ نسا دخى كتوروب صاتارلر . شهر وقصبه‌لرده وكولره كيتدكلرنده ارككلركبى حيوانه بنيوب ايكى اياغى بريانده اولمق اوزره حيوان اوزرنده اوروپا مادامه‌لرى مثللو وضعيت آلورلر . تهامه نسالرى تناسب اندام ايله حسن جماله مالكدر . تهامه‌ليلر پك ساده دل اولدقلرى يوقاروده بيان ايدلمشدر . بونلر الك زياده ساداته انقيا ايتدكلرندن تهامه‌ده‌كى سادات احوالندن دخى بحث ايتمك فائده‌دن خالى دكلدر . سلالهٔ طاهرهٔ هاشميه‌دن اولان الأهدل نسلندن بولنان تهامه ساداتى اهدلى ومقبولى نامنده ايكى قسمله معروفدر . بونلرك مركزلرى حديديه شرقاً اوچ بچق ساعت مسافه‌ده واقع مراوعه قصبه‌سى اولمق وعمومى مراوعه‌نك پوست نشيننه مربوط بولنمق اوزره حديده‌يه جنوباً اوچ ساعت

مسافه‌ده دریهمی وینه حدیده‌نك شرق جنوبیه‌سنده
التی ساعت مسافه‌ده واقع منصوریه ومراوعه‌نك شرقنده
وایکی ساعت بعدنده قطیع وحدیده‌نك شمالاً اون ایکی
ساعتلك بعدنده منیره قصبه‌لری واردر . بو قصبه‌لرده
برر پوست نشین سادات منصوبدر . وفاتی وقوعنده
اولادینه ارثاً انتقال ایدرك خارجدن کیمسه نصب اولنمز .
هر قبیله خلقی کندی طوپراغنده کائن مذکور قصبه‌لرك
پوست نشیننه مراجعت واره‌لرنده ظهور ایده‌جك منازعاتی
صلحاً فصل ورؤیت ایتدیررلر . جوار قبائلنده مقدس
اولان بو سیدلرك ویره‌جکی رأی وقراری مختلف اولان
طرفین بالقبول سیددن بر فاتحه آله‌رق صاوشورلر .
انقیاد ایتمیه‌رك مخالفت ایدن طرف هرحالده مظهر جزای
ربانی اوله‌جغنه اعتقاد ایتدکلرندن سیدك صلحنی قبول
ایتمیان جهت خلقنه هر نه حادثه ومضرت اولور .
ویاخود قوراقلق حاصل اولور ایسه عدم اطاعتلرندن
ایلرو کلدیکنه حمل ایدرلر و بو یولده بر برینه
تلقیناتده بولنورلر . بو ساداتك دائرهٔ مقدسیتی
جنوباً زبید قضاسندن بدأ ایله شمالاً لحیه قضاسنه قدر
قرق ساعتلك برقطعه داخلنده محدوددر . ساداتدن بری

بوداثره داخلنده‌كى قبائل افرادندن حتى اك بيوكندن قز طلب ايده‌جك اولور ايسه مع‌الممنونيه تزويج ايدرلر.

حديده‌دن ولايت واردو مركزى

اولان صنعا طريقى

حديده‌دن صنعايه قدر مسافهٔ بريه اللى التى ساعت اعتبار اولنور ايسه‌ده اشياى تجاريه نقل ايدن دوه‌لر صنفور طريقيله اون ايكى كونده وحراز طريقيله سكز كونده كيدر. صنعا وعلى العموم جباله كيده‌جك اولانلر استر وباركيره راكب اولورلر. يولجيلر دائمى صورتله حراز طريقيله استره راكباً كيتدكلرى جهتله بيان ايده‌جكمز يول طبيعى حراز طريقى اوله‌جقدر. حديده‌دن صنايه كيتمك اوزره ايلك قوناق برى اولان وحديده‌نك شرق شماليسنده اون ساعتلك مسافه‌ده بولنان باجل قضاسنه هم مراوعه طريقيله وهمده طوغريجه كيديلور. مراوعه طريقى ايكى ساعت زياده وقومسال بولنديغندن طولانى يولجيلر ايچون دائما طوغرى يول اقرب وارجحدر. حديده‌دن اوچ بچق ساعت سفردن صكره بر قهوه‌يه واريلور. اورادن باجله قدر مسافر ايچون قونه‌جق

مخصوصی قهوه وخان یوق ایسه‌ده یول اوزرنده کویلر واردر . باجل قصبه‌سی اوفق بر سلسلهٔ جبالك شمالاً صحراسنده واقع بشیوز عدد عریش وکارگیر خانه‌لی وبیك ایکی یوز قدر نفوس اسلامیه‌یی حاویدر . قضا مرکزینك هواسی وخیم وصویی آغر اولدیغندن مخا کبی ستمه‌سی مشهوردر . باجل تهامه‌ده واقع اولمغله تهامه‌یه دائر کذران ایدن احوالدن بشقه شایان تذکار بر خصوصاتی یوقدر . باجل قضاسنك قحرا اسمیله معروف اولان قبیله ایله برابر نفوس عمومیه‌سی یکرمی بیك راده‌سنده‌در . شمالنده هر بری سکز بیك نفوسلی جبل ملحان وجنوبنده جبل برع ناحیه‌لریله یکرمی بیك نفوسلی جبل ریمه اسمنده بیوك بر قضا موجود ایسه‌ده جبال سرادن معدود ایدوکندن طبیعت وزراعت واحوالی جبال فصلنده بیان ایدیله‌جك خصوصاته تابعدر . باجلدن شرقاً التی ساعتده بجیح نامنده‌کی قریه‌یه واورادن سکز ساعتده تهامه‌نك شرقاً منتهای حدودنده حجیله موقعنه گیدیلور . حجیله حراز طاغنك تهامه‌یه متوجه غرب طرفنك اتکنده اوفق بر قریه‌دن عبارتدر . طاغك جریان هوایه حائل اولمسی سببیله هواسی وخیم وصویی غایت فنادر . تضییق هوا ایله برابر سیوری سینك تخته بتی

اشك آریسی حیوانتی کبی حشرات مؤذیه‌نك مجتمعیدر .
برساعت اول حرکت ایتمك هر بر یولجی ایچون غنیمت
ایسه‌ده عواره‌نك جبال وقت انتقال خصوصنی یالکز
کوندزه حصر ایتدیکندن طاغلرك کافه‌سنده سیروسفر
بتون کوندز وقوع بولدیغی ایچون حجیله‌یه اقشام
کلنه‌جك اولور ایسه حراز طاغنه صعود ایتمك اوزره
صباحه انتظاراً اوراده کیجه‌یی کچیرمك مجبوریدر .
حجیله موقعی تهامه‌نك صوك موقعی اولدیغندن اردوی
همایونك ارزاق ومهمات نقلیاتی جهتندن اهمیتی حائز
عسکری استاسیونیدر . حجیله‌دن مناخه‌یه‌قدر اون‌ساعت
مسافه واردر . اولاً ایکی طرفی مرتفع طاغلرله قیالردن
کچن دره‌لردن بالمرور طولاشقلی برصورتده تسویه‌ایدلمش
اولان یقوشدن حرازطاغنه صعوداولنور . اوچ ساعتده
برحوض باشنه واورادن ایکی ساعتده عتاره قریه‌سنه
وقریه‌دن دخی بش ساعتده‌حراز قضاسنك مرکزی‌اولان
مناخه قصبه‌سنه چیقیلور .

حراز

مناخه قصبه‌سی سطح بحردن تقریباً ایکی بچق کیلو
مترو ارتفاعنده اولان شیام‌العیابر نام صرتك اوستنده

طولانی برشکلده بر وایکی قات ارتفاعنده قیا طاشندن
یاپیلمش کارکیر خانه‌لری حاویدر . قصبه‌دن کورینان
اطراف تپه وزروه‌لرده بر چوق کولری اولدیغی کبی
طاغك هر بر جهتنده قریه‌لر حتی مناخه‌نك دها یوقاریسنده
واقلاً بر کیلو مترو ارتفاعنده ابنیه‌لر مشاهده اولنور .
هواسی سرین وصحیحدر . وتبدیل هوایه محتاج اولنلره
نافعدر .

قصبه وقرانك ایچدکاری صولر طاغك زروه‌سندن
جریان ایدر . یاغمور صولریله بوصولرك تراکم وادخاری
ایچون صورت مخصوصه‌ده انشا ایدیلان حوضلردندر .
صنعا سنجاغنه تابع اولان قضالرك اك معمور وزنکین
ومحصولداری بولنان حراز قضاسنك متفرقاً سکنه‌سی
یکرمی بیك اسلام واوچ بیك موسوی نفوسدن متجاوزدر .
بوطاغك اوستنه چیقلدیغی مدتجه و هر هانکی مرتفع
بر نقطه‌دن باقلدقجه زمرد پارچه‌سی کبی سراپا یشللکلرله
مستور کورینور . جبال یمانیه ایچنده حراز قضاسی
حائز رجحان بولندیغندن جبال سرایه عائد اولان
تفصیلاتك بوراده ذکری ترجیح ایدلمشدر .

جبال سراة

جبال متسلسلهٔ سراة جنوبدن عدنده واقع بنی مجید
ذیچان معافردن بدأ ایله شمالاً طائفه قدر متواصل اولان
درت یوز ساعتلك سلسلهٔ جباله سراة اطلاق اولنور
ایسه‌ده بونلرك الك محصولدار ومعموری یمن طاغلریدر .
مورخین عربك یمن ایچون جبالها جنانها دیدکاری کبی
جبالك یالکز عارضه‌لی ومخروطی اولان یرلرندن ماعدا
قاعده‌سندن زروه‌سنه قدر صرتلری اوزرینه اوزاقدن
طبقی نردبان منظره‌سنده کورینان تارلاجقلر بربری
اوزرینه چیقمش وتکمیلنده باشلیجه وکثرتله قهوه
اغاجلریله قات وحنطه واربه وعلس و مرجمك و داری
وعتر وبقله ومصر حبوباتیله اوزوم نار آیوا شفتالی قایصی
دوت الما طرنج لیمون وهندستان میوه‌لرندن آمبه و موز
واغاچ قاوونی ودیکر یشیل آمبه و بادم کبی فواکهك
وکل وفلکن ویاسمین مثللو ازهار وسبزه‌لرك انواعی
مزروعدر . جبالده بالچوقدر وتوتون دخی مزروعدر .
قهوه بربچق ایکی مترو ارتفاعنده اینجه اغاچلری حاوی
بر نباتدر . وقتیله بو دخی قات کبی آفریقانك حبش
طاغلرندن جلب ایدیلان فدانلردن یتشدیرلمش ایسه‌ده

جهانك الك نفيس ولذيذ قهوه محصولنی وجوده کتيرمشدر
محصول جبال سنه‌ده ایکی دفعه ربیع وخریف اولوب
قهوه محصولی انجق سنه‌ده بر دفعه وفقط حجور وجبل
برعك طبیعت اراضیه‌سی سنه‌ده ایکی دفعه محصول ویرر.
جبالده هرکون ساعت طقوزدن بدأ ایله اون بره وبعضاً
اقشام وقتنه قدر یاغمور کاور. بوحال یمن طاغلرنده غیر
مختلف بر طبیعتدر. اهالی صباحدن ساعت طقوزه قدر
ایشله مشغول اولور وطقوزدن صکره یاغموره انتظاراً
یرلرینه چکیلور. کونش طلوع ایتمزدن اول طاغلرك
قاعده‌سیله سطح زمین کورنمیه‌جك بر حالده بولوطلرله
مستور کورینور کونشك ارتفاعیله زائل اوله‌رق ساعت
طقوزه قدر هوا براق وطاغلرك هر طرفی کونشدن
ضیادار بولنور. اشاغیدن یوقارویه طوغری کلان
بلوطلرك رزاتی پنجره‌لردن اوطه‌لره کیروب چوق دفعه‌لر
اوطه ایچنده مادهٔ بخاریهٔ مذکوره زراتی بربرینه التیام
ایدرك یاغمه باشلادیغی چوق دفعه‌لر مشهوداتدندر. جبالده
بولنان قصبه وکویلرك کافه‌سی سیاه طاشدن اوله‌رق
کارکیر خانه‌لردندر. کیجه وقتی هیچ برکیمسه مساکندن
چیقمز. اهالی عربجه تکلم ایدرلر ایسه‌ده اسامی
واصطلاحات موضوعهٔ سائره‌لری عن اصل هم برقبائل

قديمه‌سی نسلندن کلدکلری جهتله شیوهٔ تکلملری تهامه‌ـ
لیلرك صورت مکالمه‌سندن بسبتون بشـقه‌در . موسویلر
عربجه وعبرانیجه تکلم ایدرلر . تهامه‌یلره نسـبةً جبال
اهالیسی دها ذکی وسرعت انتقاله مالك وفطیندر وتهامه‌ـ
لیلردن دها مشـکل وقوی البنیه وجسوردر واسـلحهٔ
قدیمه وجدیده ایله مسلحدر . اماتیلی ومزاح خصوصنده
شاطر اولدقلری کبی قات وتنبـا کویه منهمك ومکیفات
سـائره‌یه مائلدر . مشرقی ویافعی نامل‌ریله اولان قواعد
تغنیلری کوزلدر . اهل کیف اولدقلرندن طرب دیدکلری
عود ومزمار وچالغی‌یی پك زیاده سورلر . حراز قضاسی
سکنه‌سنك اکثریسی ایله بلاد همدان اهالیسنك بعضیسی
ویام قبائلی اسماعیلی مذهبنده وصنعا وبریم وضمار ورداع
وآنسی وعمران وحجه قضالری اهالیسی ایله حاشد وشهار
قبائلی زیدی مذهبنده‌در . ارککلر ذکری سـبق ایدن
سـیاه بویالی آمریقان بزندن فوطه وصـاریق کیرلر .
موسویلر سیاه بزدن دیزلرینه قدر برکوملك وبر طاقیه
کیرلر . زولفلری چکه‌یه قدر اوزادرلر . تجـاران ایله
صنف علمیه وفقهیه منتسبینی کنیش قوللی بیاض کوملك
وبیاض صارق کیرلر . علی العموم جبال هواسی موسم
شتـاده یابس صغوق ویاز موسـمنده سرین اولدیغندن

طولانی صغوقدن محافظهٔ وجود ایچون یاری بویلرینه
قدر قولسز وتوی طرفی وجوده کلمك اوزره قیون
دریسندن یاپدقلری دقاقی کییه‌رك یالکز قسم فوقانیسنی
صغوقدن اورتولر. طائفهٔ نسا دخی غایت طارطون کیمکله
برابر اوستنه کوملك کیرلر وهربری خدمت بیتیه‌یی کورمك
وصو وحطب کتیرمك وحیوانات قیلندن ایپلك اوره‌رك
کچه یاپمق جبال نساسنك ایشیدر. جبال اهالیسی خانجی
وقهوه‌جی صنفی تهامه قسمنده ذکر ایدیلان صنوف
اهالینك بشنجی درجه‌سنده طوتارلر. جبالده تهامه‌ده‌کی
حیوانات اهلیه‌نك کافه‌سی بولنمغله برابر طاغ کچیسی وکیك
وطاوشان وتلکی وصنصار بولنور. انواع طیور صیدیه
وبریه واردر. اودیه‌یعنی یاغموردن تراکم ایدن صولر برر
مجرا ایله طاغلرك آره‌لرندن تهامه‌یه جریان ایدر. برچوق
آقار صولر وچایر واورمانلر موجوددر. جریان ایدن
وادیلرك جبالك تپه‌لرندن آشاغی‌یه طوغری تشکیل
ایلدکلری خط اجتماع میاهدن وجوده کلمکده‌در. بونلرك
باشلیجه‌لری موزع وشفاق ورمع وسهام وسردود ومور
وبنی عیس وخلب نام سکز دره اولوب موسملرنده
مجرالرنده واقع اراضیلری کاملاً سقی واروا ایتدکدن

صکره دکزه انصاب ایدر. موزع وشقاق وادیسی زیحان ومعافردن دوشەرك نخله وسحاری وزبید نامليله اوچ بیوك مجرایه آیریلوب دکزه منتهی اولور. رمع وادیسی دخی جهراندن بدأ ایله الهان و آنس جهتندن دوشەرك سربه وجیلان و ریمەنك جنوبندن بالمرور زرانق قبیلەسندن بحره دوکیلور. سهام وادیسی ایسه حضور واخروج جهتندن بدأ ایله حراز والهان وعشار وبقلانك جهت جنوبیسندن و آنس وجیلان وریمه وبرعك جهت شمالیەسندن بالمرور جاحف وسهام نامليله ایکی مجرایه آیریلوب جاحف مجراسی منصوریه ودریهمی وقضبه اراضیسندن وسهام مجراسی مراوعه وحدیدەنك جهت شمالیەسندن کچەرك دکزه کیدر. سردود وادیسی اهجر وشیام وماطخ وصیلەدن سقوط ایدرك جبل تیس ونضار وبکیل وقهمیه وحفاش جبالنك جنوبندن وضحی قریەسنك شمالندن کچەرك کذلك دکزه کیدر. مور وادیسی ایکی قسم اولوب برقسمی همدان وخولان وحمیر اراضیسندن طوغریجه لحیه شهرینك ایکی طرفنی احاطه ایدرك دکزه قاریشور. ایکنجی قسمی وادی میر نامیله شحیب وعاهم بلادینك جهت جنوبیەسندن مرور ایدر. بنی عیسی وادیسی دخی حجور جبالنك جهت سفلاسندن کلەرك

حرض اراضیسندن بالمرور شقیقه قدر کیدوب ساحله دوکیلور. وادی خلب حضوب وقصاعه وبامه نام محللردن کچه‌رك برقسمی حرض وادیسنه وتعشر وصید وملحه ولیه وچیزان وضلحد نام اقسامه آیریله‌رق دریایه کیدر. غیر مسکون اورمانلرده وعواض جبالده بیریتیجی حیوانادن سیاه بنکلی قپلان وصیرتلان وقورد بولنور. ونادراً آیی دخی کورینور. یمن طاغلرنده پك چوق میمون بولندیغندن مزروعاته ضرر ایراث ایتمکده‌در. چکرکه دخی پك چوق بولنور ایسه‌ده بیکلرجه اهالی دائما آولرلر، وصیجاق‌صوده خاشلایوب‌چواللر طولوسی کولرده ادخار ایدرك یرلر. وقت‌حالی یرنده اولانلر ساده یاغنده قاووررلر ویر ایکن یالکز باشنی قوپاروب آتارلر حتی فقرا طاقمی ایچون بوحشرات دائمی برغدادر. جبال سرادن آنس ورداع طرفلرنده قاپلیجه‌لر موجوددر. جوار اهالیدن امراض اولانلر بوقاپلیجه‌لره دوام ایدرك اکتساب عافیت ایدرلر. تاریخلره نظراً ازمنهٔ ماضیه‌ده جبالك برچوق محللرنده کموش وقورشون وتیمورمعدنلری وتعزده‌کی جبل صبرده آلتون‌معدنی بولندیغی مسطوردر وبوکبی معادنك موجودیتی وقتیله ایشله‌دیلان وخولان ایله همدان آره‌سنده وتهم وسارع وجبل نقم وشیام

وصعدا نام مواقعده موجود اولان اوجاقلرك خرابه واوچروملی آثاریله‌ده الیوم متواتر ومذکور ایسه‌ده هنوز کشف ایدیله‌مامشدر. صنعانك قارشوسنده‌کی جبل نقیم وآنسده جبل ضوران وزمارده‌کی جبل هران نام طاغلرده قرمزی ومائی وبیاض رنکده چیقان وبعضلری بر طاقم اشجار وانسان وحیوان رسمنی طبیعتاً حاوی بولنان عقیق یمانی موجوددر. بنی حشیش وبنی حارث ناحیه‌لرنده آلجی وحده نام قریه‌ده کرچ ووادی سر نام محلده رخام تسمیه ایدیلور. شفاف مرمر ورداع وصعداده بیاض وسیاه مرمر موجوددر.

﴿ حرازدن صنعایه ﴾

متاخه قصبه‌سندن درت ساعتده طاغك قاعده‌سنه یعنی وادی‌یه اینیلور. بومسافه‌نك نهایتنده عجز نامیله بر قهوه واردر. اورادن مفحق ناحیه‌سنك چارشو موقعنه ایکی ساعتده مواصلت اولنور. مفحق نام ناحیه مرکزی اولان مرتفع طاغك اوزرنده عسکری انبار وابنیه‌سی مشاهده اولنور. اورادن آلتی ساعتده سوق الخمیس نام قوناق یرینه کلنور. سوق الخمیسدن درت ساعتده بوعان موقعنه اورادن‌ده ایکی ساعتده متنه دنیلان وانشا

کرده‌سی اولان بیوك حاوض وخان سببیله نامنه نسبتاً سنان پاشا اسمیله‌ده یاد ایدیلان قوناق محلنه مواصلت اولنه‌رق اورادن درت ساعتده عصر عقبه‌سندن بالمرور صنعایه دخول اولنور.

﴿ صنعا ﴾

عصر عقبه‌سنك جنوباً شرقنده وجبل نقم نام کوچك طاغك شمال غربیسنده واقع دوز اووه‌ده جنوبدن شماله طوغری مستطیل ودائراً مادار سور ایله محاط اولان صنعا نام شهر اون بش درجه یکرمی ایکی دقیقه عرض شمالیده واوتوز ایکی درجه اون درت دقیقه‌طول شرقیده واقع التی بیك‌قدر کارکیر خانه‌یی وجوامع شریفه وخان وحماملری ویکرمی بش بیك اسلام وبش بیك موسوی اولمق اوزره تخمیناً اوتوز بیك‌نفوسی جامعدر. ابنیه‌لری جسیم و خارجاً مزین ایسه‌ده تقسیمات داخلیه‌لری منتظم دکلدر. صنعانك وسطندن غیل‌الاسود جریان ایدر وبر چوق باغچه‌لری واردر. غیل مذکوردن اهالی صو ایچمیوب قیو صویندن ایچرلر. نفس صنعالی اسلام وموسویلر بیاض تنلیدر. طوقومه‌جیلق و قیوجیلق وصنایع سائره ایله تجارت ومناقلات واخذواعطا ایله

اشتغال ایدرلر . غایت بیوك چارشوسی واردر . باغ وبغچه‌لری حاوی اوچ چاریك مسافه‌ده روضه وایکیجق ساعت مسافه‌ده وادی ظهر وبربچق ساعت مسافه‌ده حده نام قریه‌لر بولنوب صنعانك صیفیه‌لریدر . اوزوم ایوا شفتالی آرمود الما اکشی وطاتلی لیمون اغاج قاوونی طرونج ، قارپوز ، قاوون ، اینجیر ، نار ، طوت ، اریك ، زردالو ، قایصی ، جویز ، بادم وسبزواتدن انکنار ، بامیه ، باطلیجان ، ملحیه ، میدانوس ، نعنع ، چالغم ، پانجار ، طوربپ ، لخنه ، قارنبهار ، سمیز اوتی ، اسپناق ، ماروول ، پازی ، حاوج ، دره اوتی ، طوماتس ، پتاتس ، کره‌ویز ، قباق ، فصولیه ، بزلیه موجوددر . کول ویاسمین وازهار لطیفه چوقدر . تواریخك بیاننه نظراً صنعا شهری بوندن درت بیك سنه اول سام ابن نوح طرفندن تأسیس اولنمشدر . اطرافنده ظهور ایتمکده اولان آثار عتیقهٔ «حم بریه» ومسکوکات قدیمه‌یه وحفریات اجراسنده بولنمقده اولان هیکل و احجار اوزرنده‌کی تواریخ صنعانك پك چوق قدیم بربلده اولدیغنی تأیید ایدییور . صنعانك هواسی موسم شتاده قوری صغوق اولوب صولری انجماد ایتدیرر . موسم صیفده پك کوزلدر . یالکز پیره‌نك کثرتی مؤذیاتدندر . ذکری سبق ایدن حراز قضاسندن بشقه صنعانك

جهت شمالیه‌سنده کوکبان وحجه وعمران وجهت جنوبیه‌سنده آنسی وزمار وپریم ورداع نام قضالر وبر چوق نواحیلر موجوددر . هر برلرینك نفوسی اون بیك راده‌سنده‌در . بونلر کاملاً جبالدن بولندیغی جهتله احوال جغرافیا وسائره‌سی سلسلهٔ جباله تابعدر . بونلرك وضع وجسامتلری صره‌سیله ذکر ایدیله‌جکدر . بوقضالر قبائلی ومشرق وحاشد وشهار ویام والحده ویافع قبائلی فعالیت شجاعت وجسارتله مشهور مشکل الهیکل عظیم الجثه عربانندر .

﴿ صنعادن جنوباً تعزه قدر ﴾

صنعادن جنوباً اوچ ساعتده حزز قریه‌سنه و اوچ ساعتده بر بوغاز ایچنده واقع وعلان والتی ساعتده واقع اووه‌ده کائن معبر قریه‌لرینه والتی ساعتده ضمار قصبه‌سنه واریلور . بوقصبه ایکی بیك قدر خانه‌یی وتخمیناً اون بیك قدر نفوس اسلامیه وموسویه‌یی حاویدر . ضماردن یدی ساعتده پریم قضاسنه مواصلت اولنور . بیك ایکی یوز قدر خانه‌یی وبش التی بیك قدر سکنه‌یی حاویدر . جهت جنوبیه‌سنده عین المریم نامنده اقار برصویی واردر . اراضیسی غایت منبت ومحصولدار اولوب زراعتله مستوردر . پریمدن درت

ساعتده حماره وایکی ساعتده مخادر ناحیه‌سنه واوردن
اوچ ساعتده ایب قضاسنه مواصلت اولنور. ایب قصبه‌سی
بر صرت اوزرنده سور داخلنده یدی سکز یوز خانه‌یی
واوچ بیك قدر نفوس اسلامیه‌یی جامع اولوب غایت منبت
ومحصولدار اراضیسی واردر. سراپا مزروعاتیله مزیندر.

تعز

ایدن اوچ ساعتده صیانی وبش ساعتده قاعده‌ودرت
ساعتده بعدان طاغنك شرقندن تعز قصبه‌سنه کلنور تعز
جبل صبر دنیلان یوکسك طاغك شمالاً اتکنده غیر
مستوی تپه‌جکلرك اوزرنده سور ایله محاط بشیوز قدر
خانه‌یی تخمیناً ایکی بیك مسلم ویوز قدر موسوی نفوسی
حاوی مرکز لوادر. جریان هوایی سد واخلال ایدن
طاغك اتکنده اولمسی وشمالاً هشمه اسمنده بر کولی
بولنمسی جهتیله هواسی وخیم و ستمه وتخمه خسته‌لغی
دائمیدر . تعزك جهت شمال‌شرقیسنده یکرمی ایکی ساعت
بعدنده عدین نامیله متفرق کولری واون بیك نفوسی
حاوی محصولدار برطاغ وکذلك اون‌بیك نفوسلی حجریه
نامنده وتعزك شرق جنوبیسنده اون التی ساعت‌مسافه‌ده
متفرق خانه‌لری ومیاه جاریه‌یی شامل منبت ومحصولدار

برجبل واردر . بونك جهت غرب شماليسندهالتی ساعتلك مسافهده مظنهدن شیخ احمد ابن علوان حضرتلرینك مرقد شریفلریله بر جامع وزوار ایچون اوطهلر موجوددر. ذکری بالاده مسطور اولان مخابلده. سیده تعزك جهت غربیسنده رماده نام چارشو طریقیله یکرمی ساعت بعدندهدر . تعزك جنوب شرقیسنده یکرمی ساعت مسافهده قعطبه نامیله برقضا واردر . یوزقدر خانه بشیوز قدر نفوسی بولنوب اراضیسی منبت ومحصولداردر . تعزدن عدنه کیدهجك اولانلر قعطبهدن بالمرور اوتوز التی ساعتده عدنه دخول اولنور .

تعزدن شمالاً حدیدهیه قدر

تعزدن اوچ ساعتده بیوجك بر کویی حاوی رماده چارشوسنه وبش ساعتده هجده کوینه واوچ ساعتده قبعه چارشوسنه و اوچ ساعتده مضروبه کوینه وایکی ساعتده حیس ناحیهسنه مواصلت اولنور .

حیس

حیس قصبهسی دوز اووهده اکثریسی طاشدن بر اوطهلریله عریش دنیلان حصیر واغاچ خانهلردن متشکل بش بیك قدر نفوس اسلامیهیی حاویدر . اسمی بالاده

كذران ايدن وادی سحاری نام دره حیس اراضیسندن مرور ایتدیکی جهتله محصولدار اراضی‌یی ویوز بیك اغاچدن متجاوز خرما اشجارینی مشتملدر . بوناحیه‌نك عموم نفوسی یکرمی بیك راده‌سنده‌در .

﴿ زبید ﴾

حیسدن بر ساعتده دجره وبر ساعتده مساجد قهوه‌لرینه وایکی ساعتده جراحی قریه‌سنه وایکی ساعتده زبید قصبه‌سنه مواصلت اولنور . زبید قصبه‌سی دوز اووه‌ده وجنوبدن منحرفاً مربع شکلنده سور ایله محاط سیاه طوغله‌دن خارجاً کیرجدن بش بیك قدر بر اوطه‌لرینی حاوی خانه‌لری وطار وطولاشقلی زقاقلری واون بیك نفوس اسلامیه‌یی شامل وهجرت جلیلهٔ نبویه‌دن ایکی عصر صکره خلفای عباسیه زماننده‌تأسیس اولنمش بیك یوز سنه‌لك قدیم وتجارتکاه بر بلده‌در . تهامه‌نك اك بیوك ومعمور برشهریدر . طبایع واحوال عمومیه‌سی تهامه فصلنده مذکور اولان حالده‌در . سکنه‌سی مدنی وکافه‌سی شافعی مذهبنده پك چوغی فقها وعلما ومدرسین وسادات وشرفا اولمق اوزره اهل فضل ودیانتدر . بوقسم اهالی کنیش یالکز بر کوملك

وبيوجك بياض صارق اكتسا ايدرلر. عوام وعريان
قسمى چيلاق دنيله جك قدر ستر عوزت خصوصنه اعتنا
ايتميوب ديزلرينك اوستنده بر بجاقلرى اوكدن كاملاً
وديكرى قسماً ميدانده اولمق اوزره امريقان بزندن بر
فوته وكوكسلرى آچيق اوله رق بر قاريش بوينده منتانه
مشابه ارقه لرنده بريلك اولديغى حالده باشلرينه سياه
بويانمش درت بش قيه ثقلتنده صارق صارارلر متقدمينك
اوقاف عظيمه سى تكميل يمن وعسير وافريقا قطعه لرندن
تحصيل فقه ايچون كلان يوزلرجه طلبهٔ علومى انفاق
واعاشه ايتمكده در . ولات سالفه دن نشار مصطفى پاشانك
اثرى اوله رق بش بيك نفوسى استيعاب ايدر . غايت
جسيم جامع واسكندر پاشا جامعى ناميله ايكى بيك نفوس
آلور ديكر برجامع شريف ايله قديم اشاعر وعلويه
ودها اوتوز قدر جوامع ومساجد شريفه موجود
ومعموردر . مساجدك اكثريسى برر مدرسه حالنده
ومدرسيندن تحصيل علوم ايدلمكده در . بوندن باشقه
بيوك چارشولرى بالجمله جبال وتهامه اهاليسنك اكتسا
ايلدكلرى سياه امريقان بزلرينك متعدد بويا خانه لرى
برچوق بز طوقومه جيلرى وصنايع سائره دستكاهلرى
قيومجى ، تيمورجى صنعتكارلر متعددو كثيردر . نفس زبيد

ایله بتون اطرافی معمور وقرا وکویلری نفوس ایله مملودر . کاملاً زراع قسمندن اولوب باشلیجه مدار معیشتلری زراعتدر محصولات محلیه ومنقولات تجاریه واجنبیه اثمانی سنوی اوچ یوز بیك لیرادن متجاوزدر . برچوق اراضی واملاك وتجارت وثروت وسامانه مالك اغنیاسی چوقدر . بالاده قسم مخصوصنده بیان اولنان وادی زبید کوله ومقصع جهتنده درین وبتون سنه اقار اولمق اوزره ایکی مجرایه انقسام ایدن درەلری اراضیٔ عالیەیی بتون سنه اسقا واروا ایدر یاغمورلرك تزایدیله فیضانی زماننده دکزه قدر نهر حالنده انصباب ایدر . ایام سائرەده فازه ساحلنه تحت الارض جریان ایدن میاهی لب دریاده بیوك بیوك کوللری دائما مملو بولندیروب شمال وجنوبه سیر وسفر ایدن مراکب وسفائنك کافەسی اورادن صو آلور . وادینك اراضیٔیه اولان فیض وبرکتی سنەده آداری وصیفی وقیرع وکانونی نامیله درت دفعه زراعت موسمی یتشدیرمکدەدر مجیلس و وادی زبید وتحتیه ومغرس نامریله سکز یوز بیك عددی متجاوز خرما آغاچلری بولنمقدەدر . متصرفین قدیمەدن کرد احمد پاشانك زبیده ویردیکی کوچك هندستان نامنه بحق سزادر . محصولاتی تهامەیه مخصوص حبوباتك کافەسی

ایله خرما وچـوید وپاموق وفواکه وسـبزه‌واتدر .
ایچدکلری صو مملکت ایچنده‌کی قیولرك صوییدر . بوصو
اساساً وادیدن صیزان صـودن عبارت اولوب پك اغر
ووخیمدر . مملکتك منحط برموقعده بولنمسی واطرافده‌کی
اراضینك صولاق ومزرعه اولمسی ذاتاً صیجاق وتوز
وطوپراقله قاریشیق اولان هواسنی اخلال ایدرك ستمه‌دن
یالکنز موسم صیفده انسان قورتیله بیلور ایسه‌ده موسم
شتاده حما ایله برابر بتون سنه معده ستمه‌سی هضمسزلق
طنلاق ، باصور ، فقرالدم خسته‌لقلری دائمیدر . اهالیسی
صیصقه وقانسز صاری رنکده‌در . هله سیوری سینکی
حسابسزدر . عقرب وییلان چوقدر . مأموریتله‌اورادە
ایکی بچق سنه اقامت ایتدیکمده قطعیاً صونی ایچمیوب نسبتاً
صحیح وخفیف اولان بیت‌الفقیه قصبه‌سندن جلب ایتدیکم
حالده‌بیله امراض مذکوره‌دن قورتیله‌مامش ایدم زبیدك
شرقاً بر ساعت بعـدنده اویس القرنی حضرتلرینك
مقامی وزوارك بارنمسی ایچون سرقرین سـابق حاجی
علی پاشانك طاشدن انشا ایتدیردکلری تربه وحولیلریله
برابر ایکی اوطه واردر . کذلك شرقنـده کرچ معدنی
بولنوب اورادن چیقاریلان کرچ ابنیه‌ده استعمال اولنور .
شرقنـده هر بری یکرمی بیـك نفوسلی و صاب عالی

ووصاب سافل وشرق جنوبیسنده دیاس وچیل راس نامنده‌کی جبال منبت ومحصولداردر . جهت غربیسنده تحتیه نامیله بیك بشیوز نفوسی شامل اولان قریه تجارت ومعموریتله مشتهردر . اوراده چیویدی بویا حالنه کتیر-لمسی ایچون اعمالات خانه‌لر موجوددر . مع نواحی زبید قضاسنك نفوس عمومیه‌سی یوز بیك راده‌سنده‌در .

بیت الفقیه

زبیددن شمالاً اوچ ساعتده زرانیق قبیله‌سنك الك مشهور ومعمور پازاری اولان حسینیه قریه‌سنه و درت ساعتده بیت‌الفقیه قصبه‌سنه مواصلت اولنور . بو قصبه اووه‌ده و طوغله‌دن و اکثریسی عریش اوله‌رق بیك بشیوز قدر خانه‌یی واوچ بیك قدر نفوسی اسلا-میه‌یی مشتملدر . سکنه‌سنك اکثریسی حوك دنیلان بر طوقومه‌جیلردن ومتباقیسی اطرافه کیدوب کلان پازارجیلردن عبارتدر . بیت‌الفقیهدن شمالاً ایکی ساعتده لاویه ودرت ساعتده دریهمی قریه‌لرینه واوچ ساعتده حدیده‌یه کلنور .

صنعادن شمالاً سير وسفر طريقى

صنعادن شمالاً بش ساعتده بر صرت اوستنده واقع جربان قريه‌سنه واورادن بش ساعتده عمران بلده‌سنه مواصلت اولنور . عمران دوز اووه‌ده سور ايچنده طاشدن اوچيوز قدر ابنيه‌يي وايكى بيك قدر نفوسى جامعدر . عمراندن بش ساعتده صفا كوينه چيقيلور . بوكوى يوكسك طاغ تپه‌سنده اولوب عمران اولان مذكور طريقه قولاى چيقيلور ايسه‌ده جهت شماليه‌سى صعب المرور بر يقوشدر . اوچ ساعتده قطع ايديلان بويقوشك نهايتنده دره ايچنده اوچ درت موقعده آقارصويى وپك چوق قهوه اكلرى حاوى شرس چار - شوسنه واريلور . شرسدن ايكى بچق ساعتده حجه طاغنه چيقيلور . اوچ موقعده متفرق خانه‌لرى محتوى ونفوسجه عمراندن زياده‌در . بالاده مذكور اولان وادى شرس ايله بر قاچ جسيم ايرماقلر لجه‌رك اراضيسنى اسقا ايتد - يكندن كاملاً قهوه‌لكلر ايچنده اولوب غايت منبت ومحصولدار وهله قهوه محصولى هر قضادن كثرتليدر . عمران وحجه قضالرينك نفوس عموميه‌لرى اون بشر بيك

رادهسندهدر . مجهنڭ اوچ ساعتده سوق الحصيب نام
كويه اينلور . اورادن غرباً اوچ ساعتده دوز اووهده
واقع خولان كوينه و اوچ ساعتده ينه دوز اووهده
تهامهيه مخصوص عريش خانهلى بنى عبيد والتى ساعتده
آرتق تهامهده عريش خانهلى ريغه كوينه و اورادن اوچ
ساعتده فناوص نام قريهيه كلنور . بو قريه قهوه محصو-
لنك اڭ بيوك موردو پازار يريدر . وجبه وجهت
شماليه قهوهلرى بورادن حديدهيه و اطراف سائرهيه
نقل اولنور . حديدهيه كلهجك اولانلر بورادن درت
ساعتده ايكى بيك قدر عريش وبر مقدار كاركير
خانه ودرت بيك قدر نفوس اسلاميهيى حاوى وقبائليله
برابر اوتوز بيك نفوسى شامل قضا مركزى اولان
زبيديه قصبهسنه و اورادن درت ساعتده پاشا
قهوهسنه وايكى ساعتده تربه وايكى ساعتده مزريعه
قهوهلرينه وبربچق ساعتدهجبانه كوينهوايكى بچق ساعتده
حديدهيه كلنور فنا وصلك جهت شماليهسنده واقع مجور
طاغلرينه كيدلمك ايچون شمالاً ريفهدن درتوقتا وصدن
التى ساعتده خوشم كوينه والتى ساعتده سوق الامان
واوچ ساعتده بنى نشر وبش ساعتده بيت مهاب وايكى
ساعتده شمر الاعلا نام طاغ اوزرنده واقع طاش ابنيهلى

واوچیوز قدر خانه وبیك قدر نفوسلی کویه چیقیلور.
تخمیناً یکرمی بیك نفوسلی حجور قضاسنك جهت شمالیه‌سی
هنوز متوحش قبائل ایله مسکون اراضی ایدوکندن
شمالنه کیدلمز. آنجق غرباً ساحلده کائن لحیه قصبه‌سنه
کیدلمك ایستنیلور ایسه بنی بشر نام محله کلنوب اورادن
التی ساعتده عیسی واوچ ساعتده زهره کویلرینه واوچ
ساعتده لحیه‌یه مواصلت اولنور. محلات مذکوره وادی
مور صحراسنك اطرافنده واقع اولمسندن طولانی بو
قطعه‌نك کاملاً هواسی وخیم وستمه وامراض وبالتخصیص
ایلك جبانلری مشهوردر. بواراضینك صوینی ایچمیانلر
چیبانندن بردرجه محفوظ قالور. لحیه‌دن شمالاً عسیره
قدر ممتداد اولان تهامه یعنی دوز اووه‌نك سیر وسفری
قربیت وسهولت سببیله بحراً وقوعبولدیغندن طریق بری
متروکدر. لحیه شهرینك وطریق بحرینك تفصیلاتی
حدیده‌نك ساحل شمالیسی قسمنده کله‌جکدر.

﴿ لحیه‌دن براً وجنوباً حدیده‌یه قدر ﴾

لحیه‌دن درت ساعتده جعلیه کوینه واورادن اوچ
ساعتده منیره قصبه‌سنه کلنور. منیره قریه‌سی تهامه‌نك

سادات ممتازه قسمنده ذکر ایدیلان قراسندن بری اولوب
اوچ بیك قدر عریش وکارکیر خانه وبش بیك قدر
نفوس اسلامیه‌یی حاویدر . منیره‌نك غرباً اوچ ساعت
بعدنده اطرافی اوفق طاغلرله محاط برقیا طوزی معدنی
بولنوب زیدیه مملحه‌سی نامیله مسمادر وبو معدندن لغم ایله
سنوی سکز یوز بیك قیه‌دن متجاوز طوز اخراج اولنه‌رق
شرقاً وبراً داخله دوه‌لرله کیدر . برچوق عصرلردن برو
سوینمش وجواری آثار برکانیه ایله طولمش اوراده وولقان
منفذی موجوددر قطری بش مترو طولنده اولان بو
منفذ غایت درین اولوب نهایتی تعیین ایدیله‌مامشدر .

منیره‌دن یول اوزرنده واقع اوفق کویلره ویاخود
شرقاً بیوکجه وضحی نامیله مسما کویه اوغرایه‌رق التی
ساعتده حمره قریه‌سنه وایکی بچق ساعتده ذکری کذران
ایدن جبانه‌یه وایکی ساعتده حدیده‌یه واریلور . حدیده‌دن
شمالاً وبحراً عسیر اسکله‌سی اولان قنفده‌یه‌قدر حدیده‌دن
ساحل خطنی تعقیب ایدرك شمالاً رأس الجدید ورأس الکتیب
نام برونلردن صکره جبانه وحمره وعرج ورأس عیسی کولری
ساحلاً بربرینی تعقیب ایدرك قمران اطه‌سی کلور . جبانه‌ده اوفق
بر لیمان واردر . قایقلر اوراده بعضاً بارینور . قمران اطه‌سی
ایسه حدیده‌یه قرق بش میل بعدنده وجنوبدن شماله

طوغری اون ایکی میل طول وایکیدن درت میل عرضنده قوملی قیالردن وبر برندن اوزاق یدی عدد اوفق کویلردن متشکلدر . بیك نفوس قدر سکنه‌سی کاملاً بالقجی وطالغیجدر . اطه‌نك شرق جهتنده اوفق بر لیمانی والیوم هندستاندن و جنوب جهتندن کله‌جك بالعموم سفائن و حجاجك قرانتینه محلی اتخاذ اولندیغی جهتله صحیه‌نك منتظم اسکله‌لری و طاشدن متعدد ابنیه و تحفظخانه‌لری وحجاج ووapورلره صو و بوز ویره‌جك بخارلی جسیم بوز ماکنه‌سی و پراتیقه وتبخیر محللری وقوردونلر اره‌سنده تلفونلری موجوددر . محتاج تطهیر اولان واپور وسفائن سائره ایچون بحریه‌نك اوراده ترسانه‌سی واردر .

﴿ صلیف قریه‌سی ﴾

قران اطه‌سنك بش میل بعد شرقیسنده و براصلی ساحلنده جسیم قیا وکول طوزی معدنلرینی حاوی ایکی کوولی صلیف نام محل سکز یوز قدر اهالی محلیه‌سی اولوب کاملاً بالقجیلق وطالغیجلق ومملحه‌ده عمله‌لك ایله مشتغلدر . لب دریادن بر کیلو مترو بعدنده‌کی قیا طوزی معدنی جسیم بولنمقله اوراده‌کی اراضیده شمدیلك اوچ میلیون طونیلاتو طوزك موجودیتی بالمساحه کشف

اولنمشدر . شمدی واپورلرله سنه‌ده یتمش سکسان بیك طونیلاته طوز هندستانه سوق اولنمقده‌در. طوز تحمیل اولنه‌جق واپورلر بورده‌سنی بالنفس اسکله‌یه ویره‌رك طوز الور. قره جهتندن اولان اوچیوز مترولك قسمی طاشدن واوتوز متروسی تیموردن اولان بو اسکله‌نك اوزرنده تامعدن اوجاقلرینه قدر موضوع اولان رایلر اوستنده متحرك تیمور واغونلر واسطه‌سیله النان طوزی اوفق بر لیقوموتیف چکه‌رك واپورك بورده‌سنه قدر ایصال ایدر. اوراده‌دخی طوز اداره‌سنك صو ماکنه‌لری موجوددر. دیاح نامنده وشرقاً برساعت مسافه‌ده‌کی کول سنه‌ده بر دفعه موسم صیفده التی ماه انجماد ایدر ویکرمی بیك طونیلاته‌لق طوز ویرر .

﴿ لحیه قضاسی ﴾

صلیفدن شمالاً ابن عباس خوبه قریه‌لری ساحل بوینده‌در . قمران اطه‌سندن لحیه قصبه‌سنه قدر اون بش میلدر لحیه لب دریاده واقع اون بش درجه قرق اوچ دقیقه عرض شمالیده سور ایله محاط ایکیوز قدر کارکیر وسور خارجنده یمن وشام محله‌لری نامیله بشیوز قدر عریش و کارکیرخانه‌لری وایکی بیك قدر نفوس اسلامیه‌یی

محتویدر. تهامه شهرلرندن اولدیغی جهتله احوالی حدیده فصلنده مندرجدر. جهت جنوبیه‌سنده سطح بحردن اللی مترو ارتفاعنده‌کی اوفق برطاغ اتکنده‌در. اوراده مظنه‌دن شیخ احمد بن عمرالزیلعی حضرتلرینك مرقد شریفلری واردر. بالاده اسمی کچن وادی مورك فیضانی زماننده لحیه‌نك شرقنده‌کی اووه‌یی کاملاً احاطه ایدرك دکزه منصب اولور. بواثناده لحیه شهری بر اطه حالنده قالور. اراضینك منحط بولنمسی و غرباً دکزك قربیتی سببیله بتون سنه اطراف متعفن بطاقلق حالنده قالور وسیوری سینك اطرافی استیلا ایدر. اهالینك ایچدیکی صو ایشته بووادینك مجراسنده یارم ساعت بعدنده نعمان وبرساعت اوزاقلغنده نصایب قیولرندندر. غایت اغر وستمه‌یی دعوت ایدن بو صولر وقت فیضانده دها زیاده کسب وخامت ایدرك امراض متنوعه و بالخاصه حمای تیفوئیدی‌یه باش کوسترر. بویوزدن سکنه‌سی کتدکجه تناقص ایتمکده‌در. اهالیسنك قسم کلیسی قایقجی وبالقجی وطالغیج و قسم جزئیسی امتعه وحبوبات ومنقولات ایله اخذ واعطا ایدر تجاردن عبارتدر. تجارت سنویه‌سی اللی بیك لیرا درجه‌سنده‌در. لحیه‌نك برساعتلك شرقنده واقع زهره نامیله برقیا طوزی معدنی واردر. بو معدندن الم

ایله چیقاریلان طوز سنوی درت یوز بیك قیه درجه‌سنده اولوب شرقاً داخله دوه‌لرله نقل اولنور.

﴿ جیزان ﴾

لحیه‌دن شمالاً جبل میدی الوحله الحکمیه نام قریه‌لر ساحل بوینده‌در. لحیه‌نك اللی میل بعد شمالیسنده اوچ درت عدد اوفق بر سلسلهٔ جبالك غربنده طاشدن بر قاچ خانه و اکثریسی عریش اولمق اوزره یوز اللی قدر مسکن و بشیوز قدر نفوسی حاوی جیزان نامیله اوفق بر شهر اولوب جهت جنوبیه‌سنده‌کی طاغك اوستنده قدیم بیوك بر قلعه‌سی واردر. ایچه‌جکلری صو شهرك شرق شمالیسنده‌کی قیولردن آز طوزلیجه بولانق بر صودر. اهالیسنك جزئیسی تجار و اکثریسی دکزجی اولمغله صنعتلری عدت وسائر محللردن کندی قایقلریله امتعه واشیا کتیرمك وانجو وصدف وبالق صید ایتمکدن عبارتدر. تجارت سنویه‌سی اوتوز بیك لیرا قیمتنده‌در. جهت شرقیهٔ بریه‌سنده‌کی مسارحه قبیلهٔ جسیمه‌سی ایله ابو عریش قصبه‌سی وصعده جبالی کبی مسکون ومعمور اراضی‌یه اسکله و اورادن حبوبات وقهوه وفواکه کلدیکندن موارداتِ بریه وبحریه‌سی مهم وتجارتکاهدر.

شهردن شرقاً یکرمی دقیقه بعدنده بیوك قیاطوزی معدنی واردر. بو معدندن لغم ایله سنوی درت یوز بیك قیه قدر طوز اخراج ودوه‌لرله داخله نقل اولنور .

ابو عریش

جیزانك براً وشرقاً التی ساعت مسافه‌ده واقع ابو عریش قصبه‌سی قدیم بر مملکت اولوب اوچ بیك قدر عریش وکارکیر خانه‌لری وبش بیکدن متجاوز نفوسی شامل معمور بر قصبه‌در . جیزانك کذلك التی ساعت شمال شرقیسنده صبیا نامیله موجود اولان قصبه ابو عریش قضاسنه معادل ومعمور وتجارتکاهدر. وعسیر ایله یمنك حد فاصلیدر .

فرسان آطه‌سی

جیزانك غرب جنوبیسنك قرق میل قدر بعدنده قوملی بر صیغلق واسطه‌سیله یکدیکرینه کسب التصاق ایدن وفرسان نامیله معروف اولان ایکی اطه واردر . جنوبدن شماله طوغری اللی میل طول واون ایکی میل عرضنده طاغلق وطاشلقدن متشکل وبربرندن اوزاق بشیوز نفوسی شامل کولردن عبارتدر . بر آز خرما آغاجلرینی حاوی ویاغمور وقوعنده بعض محللرنده

دوره‌زرع ایدلمکده ایسه‌ده جزئی واهمیتسزدر. سکنه‌سی جیزان سکنه‌سی کبی دکزجیلکدن تعیش ایدر. اطه‌نك بعض منحط ومدوجزره دها زیاده معروض اولان سواحلنده کول طوزی حاصل اولور. کذلك اطه‌نك ترسب ایدن قسمنده دکزك جزر زماننده چامورله قاریشیق صیزان وغاز ونفت رایحه‌سنده بولنان بر مایعی کوللر بز واسطه‌سیله نشف ایدرك بزی صیقمقله استحصال ایلدکلری بومایعی غاز یرینه تنویراتده قوللانورلر.

« قنفده »

جیزاندن قنفده‌یه کیدر ایکن ساحلاً قوز خسعه ایتود شقیق البرك الوسم حلی قریه‌لری بربرینی تعقیب ایدر. جیزاندن شمالاً یوز اللی میل بعدنده اون طقوز درجه عرض شمالیده ساحل کنارنده واقع اولان قنفده قصبه‌سی بیك قدر عریش وکارکیر خانه‌لری وبش بیك قدر نفوس اسلامیه‌یی حاویدر. قنفده عسیر قطعه‌سنك اسکله‌سی اولمق جهتیله مهمدر. یرلیسی لحیه کبی تجارت واخذ واعطا ودکزجیلکله تعیش ایدر. تجارت سنویه‌سی سکسان بیك لیرا درجه‌سنده‌در. ساحل جنوبیسنده حلی وشقیق وجی عمیق نامله‌ریله جهت شمالیه‌سنده رحمان ویبا و دوقه

تاملریله مملحه‌لر موجود اولوب بورادن سنوی التی یوز بیك قیه قدر كول طوزی دوه‌لرله برآ داخله نقل اولنور .

« قنفده‌دن ابهایه قدر »

قنفده‌دن عسیرك مركزی اولان ابهایه برآ دوه ایله كیدلدیكی جهتله قنفده‌دن دوه ایله سكز ساعتده كوز كوینه وكوزدن اون ایكی ساعتده سوق‌الجمعه نام چارشو یرینه و اون درت ساعتده وادی‌یه مواصلت ایدیلور . مذكور وادی یارم مترو قطرنده آقار صویی حاوی بردره اولوب اورادن بوغاز تشكیل ایدن طاغلردن بالمرور طقوز ساعتده بارك كوینه وبارك كویندن اون ساعتده مصباح كوینه واورادن التی ساعتده محائل قصبه‌سنه واریلور . محائل قضاسی یدی یوز قدر عریش و كاركیر ابنیه‌یی واوچ بیك قدر نفوس اسلامیه‌یی حاویدر. محائلك اطرافنده هر سنه وبا علتی ظهور ایدر وفقط توسیع دائرهٔ سرایت ایتمیوب مرض محلی حكمنده ایكی ماه قدر او جوارده قالدقدنصكره دفع اولور. محائلدن ایكی طرفی اوفق طاغلق و طاشلقلردن عبارت اولمق اوزره دره‌دن بالمرور درت ساعتده عیده كوینه واون درت ساعتده عقبه‌یه واورادن سكز ساعتده ابهایه مواصلت اولنور .

«ابها»

ابها قصبه‌سی هواسی صنعـا کبی صغوق و صاغلام وصنعاده بولنان فواکه وسبزه‌لرك همان جمله‌سی موجوددر. درت محلده منقسم اوله‌رق مرتفع اووه‌ده بش التی یوز خانه‌یی واوچ بیکدن متجاوز سکنه‌یی حاویدر. عسیر قطعه‌سی تهامه فصلنده مذکور اولان فصول و طبـایع و احواله تابعدر . انجق اوراده قات غیر موجود ایدو. کندن اهالیسی یمن تهامه اهالیسندن دها قوی وامراضدن سالم دها ذکی و فطینـدر . جمله‌سی بغدای رنکنده واکثریسی کوسه‌در. عسیر جبالنده‌ده قهوه وبال وحبوبات وفواکه وبادم حصـوله کلور . یمن ایله حجاز ولایتلری آره‌سنده والك زیاده حجاز قربنده بولنمسی جهتیله عربانی کاملاً حجاز عربانته مماثل ومشابهدر . قطعات سـائره‌دن اورایه کمسه کیتمدیکندن ایشلك ومعمور دکلدر. عربانی مرد وسوزنده ساب‌تدر . طبایع وامزجه‌سی خشـونتله برابر پك زیاده حدید ومتوحشـدر. اکثریسی مواشی وحیـوانات یوزندن تعیش ایدرلر و قریبی اولان حجاز ولایتنه کتوروب صـاتارلر . ملیت و بداوت و وحشت قدیمه‌لرینه محافظدر. حتی جهانك هیـچ بر قطعه‌سنده جاری

اولمیان ختان اصولی الآن اوراده صورت فجیعه‌ده مع‌
الافتخار جاری و باقیدر . شویله که عسیرلیلر ذکوری
کوچك یاشده ایکن ختان اتمیوب حد رشد و بلوغه
وصولنده و علی الاکثر ازدواج زماننده یعنی عقد نکاح
صره‌سنده اجرا ایدیلور . کنجك سنت ایدیله‌جکی کون
نشانلیسی حاضر بولنور و طاوودلر چالنه‌رق علی ملاء‌
الناس کوبکنك آلتندن اشاغیلره قدر دری بتون بتونه
یوزیلور . بو عملیات اثناسنده کندیسی اصلا فتور کتیر‌
میه‌رك النده خنجر ایله اوینایه‌رق صبر و تحمل ایدر .
جان خراش بر صورتده یاپیلان بو عملیات اثناسنده مثلا
کوز یومار یاخود اثر تألم کوسترر ایسه جسارتسزلکنه
حمل ایله تعییب ایدرلر و نشانلیسی کندیسندن واز کچر .
ختام ختانده خانه‌سنه کتوررلر یوزلمش اولان محله
قرمزی بوبر قدر یاقیجی سلع تعبیر ایتدکلری بر نباتی
سوررلر یاره یری آتش ایله یانمش کبی التیام بولنجیه‌قدر
هفته‌لرجه آرقه اوستی قالور . بو صره‌ده عمری اوزون
اولانلر قورتیلور ایسه‌ده وفات ایدنلر چوقدر . بو
صورتله سنت اولمامشلره قیز ویرمزلر و مرغل نامیله یاد
ایدرلر . عسیرلیلر مآثر و مقابری زیارت ایتمز و مظنه

و ساداته رعايت ايلمز و عقائد دينيهٔ سائره‌يه سلوك ايتمز وهابى مذهبنده‌در .

حدودى طائف و مكهٔ مكرمه‌يه قدر منتهى اولان غامد ورجال المع و بنى شهر ناملريله بربرندن اوزاق اوچ قضا و برچوق نواحى وقراسى دها واردر . بوقطعه عربان كثيره ايله مسكوندر و سلاحشورلقله مشهوردر . اوراده درت يوز بيكدن متجاوز نفوس تخمين اولنمقده‌در .

عسيرده عموجه قزينى قرنداش عد ايدرك عم زاده‌سنه ويرمزلر طائفهٔ نسا يوز ياشنده اولسه بيله اثناى ندادە كنديسنه يا بنت تعبيريله چاغيرلمق عادتدر . بنت دنيلمزسه جواب ويرماز .

« يام »

عسيرك جهت شرقيه‌سندن جنوبه طوغرى ايكى بيوك آقار دره‌لرى حاوى بولنان وادى نجران جبل برط نام طاغه قدر اوچ كون امتداد ايدن اراضيسنده دوى محمد ودوى حسين نام قبيله‌لره انقسام ايدن يام قبائلى آلتمش بيك نفوس مقدارنده اولوب بونلر كاملاً اسماعيلى مذهبنده‌در . مركزلرى نجران نام معمور قصبه اولمق اوزره برچوق قرايه متفرقدر . بوقبائل زراعت ومواشى

زندن کچینیرلر. خارج ایله اختلاط ومناسبتلری یوقدر.
ـب المذهب بشقه‌جه تابع بولندقلری امامل‌رینه مکرمی
ـلر.

« حاشد »

جبل برطدن جنوبه طـوغری بلاد عمرانه قدر
ـا کن اولان حاشد و همدان و ارحب و انهم نامنده
یدی مذهبنده بولنان شهاره صعده خمر قفله نام جبال
صبه‌لرله قراسنده اللی بیك نفوس درجه‌سـنده قبائل
ـا کن اولوب بری صعده و دیکری شهاره‌ده منصوب
ی زیدی امامل‌ره تابعدرلر. برطدن جنوباً تعزك شرقنه
حضر موت قطعه‌سنه منتهی اولان اراضیسـنده یاقع
لی ساکندر. بونلری کندی رؤسا ومشـایخلرینك
ـه‌سنده‌در. یکرمی بیك نفوس راده‌سنده اولان یاقع
لی دخی خارج ایله مناسـبتلری اولمدیغندن احوال
ـوصیه و موقعیه‌لرینك بوندن زیاده ایضاحی میسر
مامشدر.

انتهی

ڤی ٥ ربیع الاخر سنه ٣٢٨ وفی ٢ نیسان سنه ٣٢٦

فهرست

حیس
زبید
بیت الفقیه
صنعادن شمالاً عمران حجه سوق الحصیب قناوص
زیدیه
بنی نشر حجور لحیه
لحیه‌دن حدیده‌یه برآ
قمران اطه‌سی
صلیف
لحیه
جیزان
ابو عریش
فرسان اطه‌سی
قنفده
ابها
عسیر قطعه‌سنك احوالی
یام قبائلی
حاشد و یافع قبائلی